

PODREĆCZNIK do szkoły podstawowej

2

KLASA
część 3

nasza SZKOŁA

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

pracownia
lingwistyki
migowej

Z tego podręcznika korzysta teraz:

1.....

2.....

3.....

Kochane Drugoklasistki,

Kochani Drugoklasiści,

ten podręcznik powstał
dzięki pracy wielu osób.

Dbajcie o niego i nie rysujcie
w nim. W przyszłym roku szkolnym
będzie przewodnikiem dla Waszych
młodszych koleżanek i kolegów.

Nasza szkoła

Podręcznik do szkoły podstawowej

Maria Lorek, Monika Zatorska

klasa 2

część 3

Adaptacja dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Agnieszka Bajewska-Kołodziejak, Katarzyna Cichocka-Segiet, Małgorzata Czajkowska-Kisil,
Emilia Danowska-Florczyk, Piotr Mostowski, Paweł Rutkowski, Małgorzata Skuza, Krystyna Ziątek

Warszawa 2015

ISBN 978-83-64735-65-3 (całość) ISBN 978-83-64735-68-4 (część 3)

Spis treści

PROJEKT „ZDROWIE”

- 4–7 W szpitalu
- 8–9 Jak dbać o zdrowie?
- 10–11 Jak zwierzęta dbają o czystość?
- 12–13 Załetek słówek – wyrazy z **h**
- 14–15 Do czego potrzebna jest skóra?
- 16–17 Jak dbamy o zęby?
- 18–19 Dziwny sen
- 20–21 Rolki
- 22–23 Co jeść, żeby być zdrowym?
- 24–25 Załetek słówek – jaki? jaka? jakie?
- 26–29 Śmiech to zdrowie
- 30–31 Gra
- 32–33 Co nam wyrośnie?
- 34–35 „Gazeta Przyjazna” – 20, 21 marca
- 36–37 Załetek słówek
– wyrazy z **rz** po spółgłoskach

WIELKANOC

- 38–39 Ozdoby wielkanocne
- 40–41 „Gazeta Przyjazna” – Wielkanoc
- 42–43 Wielkanoc na Kaszubach

GDZIE MOŻNA SIĘ SPOTKAĆ ZE SZTUKĄ?

- 44–45 Spotkanie z Andersenem
- 46–49 Brzydkie kaczątko
- 50–51 Sztuka
- 52–53 Załetek słówek – wielka litera
i cudzysłów

- 54–55 O mnichu Gwidonie, co nadał
nazwy dźwiękom
- 56–59 Jak daleko do tej sztuki?
- 60–61 Przyroda w malarstwie
- 62–63 Skąd wiesz?

DZIEŃ ZIEMI NA CO DZIEŃ

- 64–67 Ścieżka pod górkę
- 68–69 Załetek słówek
– wyrazy z **ó** niewymiennym
- 70–71 Jakie są źródła energii?
- 72–73 Plastikowa butelka
- 74–75 Jak można wykorzystać śmieci?
- 76–77 „Gazeta Przyjazna” – 22 kwietnia
- 78–79 Jak zbudowana jest roślina?
- 80–81 Załetek słówek
– wyrazy z **rz** niewymiennym
- 82–83 Do czego roślinie potrzebne są
kwiaty i nasiona?
- 84–85 W leśnej pasiece
- 86–87 Owady – pszczoły i mrówki
- 88–89 Mrówka nie może żyć sama
- 90–91 Gołąb i mrówka
- 92–93 Załetek słówek
– wyrazy z **ż** niewymiennym
- 94–95 Słowniczek

„Gazeta Przyjazna” – inspiracja do tworzenia klasowej gazety.

Zaulek słówek – zabawy i ćwiczenia słownikowe, gramatyczne i ortograficzne.

Edukacja polonistyczna

Edukacja matematyczna

Edukacja przyrodnicza

Edukacja artystyczna

Edukacja społeczna

Teksty literackie.

Inspiracje artystyczne.

Pytania, polecenia, inspiracje do aktywnego działania.

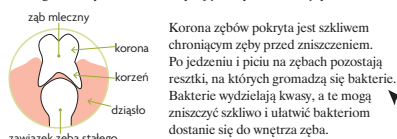
Doświadczenia, eksperymenty, obserwacje.

Teksty popularnonaukowe i przyrodnicze.

Jak dbamy o zęby?

Dzieci mają 20 zębów mlecznych. Zaczynają je tracić od około szóstego roku życia. Potem zaczynają im wyrastać 32 zęby stałe.

zawizek zęba stałego

Korona zębów pokryta jest szkliwem chroniącym zęby przed zniszczeniem. Po jedzeniu i piciu na zębach pozostają resztki, na których gromadzą się bakterie. Bakterie wydzielają kwasy, a te mogą zniszczyć szkliwo i ułatwić bakteriom dostanie się do wnętrza zęba.

Przygotujcie: 3 jajka, 3 szklanki, pastę do zębów z fluorem, ocet.

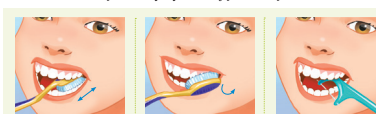

Obserwujcie, co się dzieje z każdym jajkiem. Następnego dnia ostrożnie wyjmijcie jajka ze szklanek i sprawdźcie, czy coś się zmieniło.

16 JAK DBAMY O ZĘBY?

Kilka rad, jak mieć zdrowe zęby

1. Bardzo ważne jest regularne mycie zębów przynajmniej 2 razy dziennie od 2 do 3 minut – po śniadaniu i przed snem.
2. Na szczoteczkę nakładamy około 2 cm pasty z fluorem. Szczoteczka powinna mieć wygodną rączkę i miękkie włosie. Co 2-3 miesiące należy wymienić ją na nową.

Myć zaczynamy od powierzchni zębów, czyli miejsc, którymi gryziemy i żujemy. Wykonujemy tam krótkie ruchy szorujące, do przodu i do tyłu.

Potem dokładnie myjemy boki zębów z przodu i z tyłu – ruchami wymiatającymi od strony dziąsła.

Miejsca między zębami, do których nie dociera włosie szczoteczki, czyszcimy nicią dentystyczną. Można też użyć płynu do płukania jamy ustnej.

3. Ważne jest, żeby nie jeść między posiłkami, zwłaszcza przekąsek, które oblepiają zęby.

4. Po jedzeniu kwaśnych pokarmów należy przepłukać buzię wodą i nie myć zębów przez pół godziny.

5. Należy regularnie chodzić na wizyty kontrolne do lekarza dentysty i koniecznie leczyć zęby.

2. Jak możemy zapobiegać chorobom zębów? Co jeszcze można robić, żeby mieć zdrowe zęby?

JAK KORZYSTAĆ Z PODRĘCZNIKA

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

W szpitalu

Wszystko wydarzyło się bardzo szybko. Za szybko. Zanim Maja zdążyła się zorientować, pani doktor już wypisywała skierowanie.

– Jak to DO SZPITALA? – zdenerwowała się Maja. – Przecież nic mi nie jest, tylko trochę mnie boli, kiedy... – Okropny kaszel nie pozwolił jej dokończyć.

– Niestety to mi wygląda na zapalenie płuc. Obustronne. – Pani doktor pokiwała głową, pakując lekarską torbę. – Szpital jest konieczny. I to jak najszybciej.

– A ja? Ja też pojadę? – dopytywała Ola z drugiego łóżka.

– Na szczęście nie. U ciebie, Olu, jest już poprawa – uśmiechnęła się pani doktor.

Maja poczuła się zdradzona. Nie tylko wysyłają ją do szpitala, ale jeszcze ma tam być bez Oli. Czy ta pani doktor nie wie, że bliźniaki wszystko robią razem?

– To niesprawiedliwe, ja nie chcę do żadnego szpitala! – powtarzała godzinę później w izbie przyjęć.

Siedziała, a właściwie leżała owinięta kocem, z głową na kolanach taty.

– Kochanie, szpital wcale nie jest taki straszny, zobaczysz. – Tata pogłaskał Maję po włosach.

– Akurat! Przecież widzę. I wcale mi się nie podoba – powiedziała Maja.

Kątem oka obserwowała przechodzące pośpiesznie białe postacie. Do tego to dziwne zimne światło i lodowato zielone ściany. „Jak w pałacu Królowej Śniegu” – pomyślała i poczuła dreszcze. Na szczęście właśnie wtedy przyszła pani pielęgniarka i zawiozła ich windą na pierwsze piętro. Oddział dziecięcy w niczym nie przypominał lodowego pałacu. Ze ścian uśmiechały się do Mai kolorowe motyle, a z dyżurki wychodziła właśnie sympatyczna pani doktor. A potem Maja dostała łóżko koło okna. Nie pamięta, co było dalej, bo kiedy przebrała się w piżamę, poczuła się bardzo zmęczona.

– Będiesz tu cały czas? – zapytała tatę i... zasnęła.

Kiedy się obudziła, za oknem było już ciemno, ale tata ciągle siedział na krześle i trzymał ją za rękę. Ale zaraz! Na tej ręce coś było! Plastikowy samolocik, przyklejony plastrem i połączony rurką ze stojakiem, na którym wisiał worek. Z worka kapał do rurki płyn – kap, kap...

– Co mi się stało?! – Przestraszona Maja szarpnęła ręką.

– Spokojnie, kochanie, to tylko wenflon. – Tata podniósł głowę znad książki. – Kiedy spałaś, pani pielęgniarka założyła ci igłę do podawania lekarstw.

– Igłę? Wbiła mi igłę i ja nic nie czułam? – zdziwiła się Maja i było to pierwsze szpitalne zdziwienie.

Drugie pojawiło się, kiedy okazało się, że na łóżku obok leży Hania, trochę młodsza od Mai. Razem wygłupiały się po kolacji, kiedy mama albo tata Mai wracali do domu. Dzięki temu Hani nie było smutno, bo jej rodzice mieszkali daleko i mogli ją odwiedzać tylko w soboty.

Trzeci raz Maja zdziwiła się, kiedy się dowiedziała, że w szpitalu pobudka jest o 6.00 rano. Wszyscy muszą wtedy mierzyć temperaturę i czasami oddawać krew do badania.

To nie jest przyjemne, ale potem można znowu spać i to jest fajne. Ale tylko do śniadania, po którym jest obchód, czyli przemarsz lekarzy i pielęgniarek przez sale. Pytają wtedy każdego: „No i jak się dziś czujesz?” i zapisują coś w kartach.

Czwarte zdziwienie pojawiło się, kiedy na oddział przyjechała czarodziejska biblioteka na kółkach. Można z niej było wypożyczać najpiękniejsze książki, jakie Maja w życiu widziała.

Piąte zdziwienie było związane z czasem. Maja zorientowała się, że w szpitalu czas płynie inaczej – do obiadu pędzi jak jaguar, a potem wlecze się jak żółw.

Szóste zdziwienie to szpitalna świetlica! Kiedy po kilku dniach Maja poczuła się lepiej, mogła zagrać tam z Hanią w gry planszowe.

Siódme zdziwienie zjawilo się, kiedy Maja zorientowała się, że w szpitalu lekarze i pielęgniarki pracują w dzień i w nocy!

I mimo to potrafią być mili dla pacjentów. Może nie wszyscy, ale niektórzy bardzo, jak pani Ewa czy pan Michał. Dlatego Maja zrobiła im w nagrodę piękne kwiaty z bibuły. A oni przypięli je sobie do fartuchów i poszli tak na wieczorny obchód! Potem wszyscy na oddziale chcieli mieć takie same i Maja zorganizowała w świetlicy kurs robienia papierowych kwiatów.

Ósme zdziwienie było takie, że dopiero w szpitalu Maja dowiedziała się, jak przyjemnie jest dostawać listy. Wcześniej nigdy żadnego nie dostała, a teraz – od całej klasy! Aż dwadzieścia pięć listów w kolorowych kopertach! Wszyscy do niej napisali, kiedy się dowiedzieli, że jest w szpitalu. Nawet pani! Gdy mama te listy przyniosła i wysypała na łóżko, wyglądały jak wielka kolorowa narzuta!

Ale najdziwniejsze szpitalne zdziwienie było takie, że kiedy po dziesięciu dniach pan doktor Michał powiedział, że pora wracać do domu, Maja ucieszyła się bardzo, ale... Nie aż tak bardzo, jak myślała.

– To jak właściwie było w tym szpitalu? – zapytała Ola, kiedy już w ich pokoju pomagała Mai rozpakowywać szpitalną torbę.

– Hmm... sama nie wiem. Chyba... całkiem dobrze – odpowiedziała Maja.

– Mam ci zazdrościć? – zmartwiła się Ola.

– Aż tak dobrze to nie! – roześmiała się Maja. – Ale już się go nie boję.

1. Dlaczego Maja bała się zostać w szpitalu? Dlaczego zmieniła zdanie?
2. Kto pracuje w szpitalu? Czym zajmują się osoby pracujące w szpitalu?
3. Co powiesz dorosłej osobie, kiedy się źle czujesz?
4. Przeczytaj wiersz Marcina Brykczyńskiego „Jak się masz... w szpitalu? O prawach małego pacjenta”.

Jak dbać o zdrowie?

Mai długo nie było w szkole. Leżała w szpitalu. Napisaliśmy do niej listy, żeby nie było jej smutno i żeby wiedziała, co się u nas dzieje.

Ola informowała nas, jak się czuje jej siostra, ale kiedy Maja wróciła do szkoły, poprosiliśmy ją, żeby o wszystkim sama nam opowiedziała.

Rozmawialiśmy z nią o lekarzach, chorobach i zdrowiu.

– Może teraz wspólnie zastanowimy się, jak dbać o zdrowie? – zaproponowała pani. – Co was najbardziej interesuje?

Mieliśmy dużo pytań. Zapisywaliśmy je na kartkach i zawieszaliśmy na tablicy. Potem zastanawialiśmy się, gdzie poszukamy na nie odpowiedzi.

– Wiecie, że mamy sąsiada, który jest lekarzem pediatrą? – zapytała Jola. – Mogłabym go do nas zaprosić.

– A moja mama jest dietetyczką – pochwaliła się Żaneta. – Wie wszystko o zdrowym jedzeniu.

– Możemy też zaprosić mojego kuzyna, który jest ratownikiem medycznym – dodał Bartek.

– To mamy już kilku ekspertów, którzy mogą nam pomóc zdobyć informacje, jak dbać o zdrowie – oznajmiła pani.

Potem ustaliliśmy plan pracy, podzieliliśmy się na grupy i przystąpiliśmy do działania.

1. Czy wiesz, dlaczego zdrowie jest ważne dla człowieka?
2. O co pytały dzieci z klasy 2a? Wymyśl swoje pytania.
3. Kto zajmuje się naszym zdrowiem? O co można go zapytać?
4. Przygotujcie w grupach plakaty o zdrowiu.

Adam Wajrak

Jak zwierzęta dbają o czystość?

Bycie czyściochem jest bardzo ważne w świecie zwierząt. Ptaki, takie jak: kruki, kawki, wrony i wróble, uwielbiają się kąpać w wodzie, szczególnie w upalne dni. Po kąpieli starannie wyczesują dziobem wszystkie piórka. Następnie natłuszczają je specjalną substancją, która znajduje się w gruczole kuprowym w okolicach ogona.

Kąpiele w piasku

Ptaki lubią też suche kąpiele piaskowe. Kąpią się w piasku, wzbijając tumany kurzu. W ten sposób pozbywają się pasożytów. Podobnie postępują żubry, które uwielbiają się tarzać. Wzbijają naprawdę duże tumany kurzu. Żubry potrafią też inaczej czyścić sierść: ocierają się o drzewa i tarzają się w wykrotach, czyli dołkach po przewróconych drzewach.

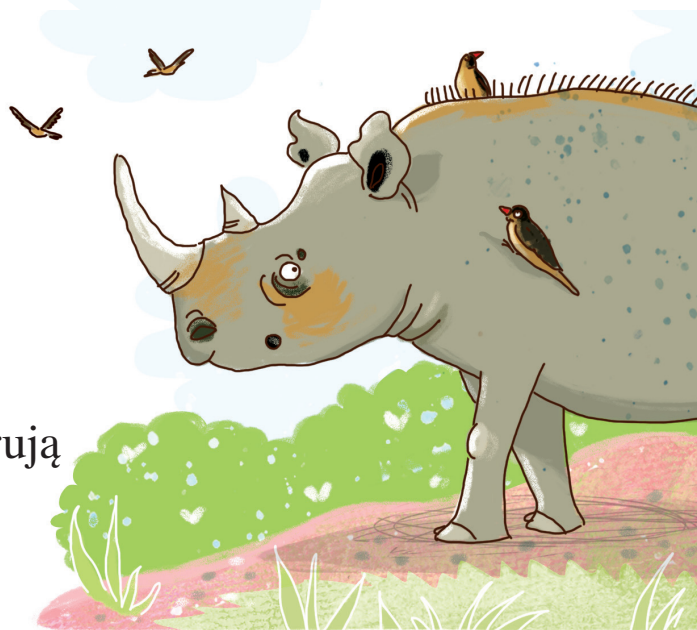

Ptasie usługi

Gdy żubry nie mogą się pozbyć natrętnych owadów, które łażą w ich sierści, idą na łąkę. Tam oczyszczaniem sierści żubrów zajmują się szpaki, które chętnie wyjadają owady.

Koniom podobną „usługę” często oferują pliszki, a nosorożcom i bawołom mieszkającym na afrykańskich sawannach – ptaki zwane bąkojadami.

Błotna maseczka

Wilki i lisy wyczesują swoją sierść zębami, podobnie jak psy, a rysie wylizują się jak domowe koty. Dzikie natomiast tarzają się w błocie. Po pewnym czasie taka błotna skorupka wysycha i odpada wraz z brudem i pasożytami.

Niedźwiedzie uwielbiają stawać na dwóch łapach i plecami wycierać się o drzewa, z których wycieka żywica. Zawarte w niej substancje odstraszają pasożyty. Niedźwiedzie bardzo lubią też tarzać się w śniegu, co czasami wygląda jak szalona zabawa.

1. Co robią zwierzęta, aby być czyste? Poszukaj informacji w tekście.
2. Jak zwierzęta domowe dbają o czystość?
3. Znajdź w tekście nowe dla ciebie wyrazy.
Czy wiesz, co znaczą?

1. Pokaż na ilustracji dziwne sytuacje. Dlaczego tak myślisz?
2. Ułóż wyrazy w kolejności alfabetycznej: haft, błahy, wahadło, druh, zahamował, pohukuje.
3. Rozwiąż rebusy.

4. Narysuj rebusy do wyrazów: hamak, hulajnoga.

5. Wymyśl i narysuj krótką historyjkę o zwierzętach.
 Przedstaw swoją historyjkę koleżankom i kolegom.
 Możesz skorzystać z podanych tematów.

Historia pewnej hieny.

Niezwykłe przygody hipopotama.

O tym, jak zajączek został bohaterem.

Do czego potrzebna jest skóra?

1. Dobierzcie się w pary. Zróbcie doświadczenie. Co czujecie, dotykając: miękkiej maskotki, ciepłej wody w szklance, grzebienia, kostek lodu?

W naszej skórze znajdują się receptory, czyli niewidoczne gołym okiem „czujniki”, dzięki którym odczuwamy dotyk, ból i temperaturę.

2. Co dzieje się ze skórą, gdy jest ci zimno? Co dzieje się ze skórą, gdy jest ci gorąco?

CHCECIE WIEDZIEĆ WIĘCEJ? }

W naszej skórze występują substancje zwane melaninami. Chronią skórę przed szkodliwym działaniem promieni słonecznych. Pod wpływem słońca ilość melanin się zwiększa. Nasza skóra opala się, czyli na jakiś czas zmienia barwę na ciemniejszą.

3. Jak należy chronić skórę przed promieniami słonecznymi?
Jak należy chronić skórę przed zimnem?

4. Przygotujcie tacki z kaszą manną, piaskiem i mąką. Pobawcie się w pisanie liter palcami, tworzenie obrazków, odbijanie dłoni. Po zabawie podajcie sobie ręce. Co zauważyliście na swoich dłoniach?

Wirusów i bakterii nie widać gołym okiem. Jeśli nie umyjemy rąk, zwłaszcza przed posiłkiem, to wirusy lub bakterie mogą dostać się do naszego organizmu wraz z jedzeniem.

5. W jaki sposób należy dbać o skórę?
6. Czy wiesz, co zrobić, gdy się skaleczysz?
Dlaczego ważne jest, aby przemyć skórę?
7. Obejrzyj pod lupą skórę w różnych częściach ręki. Czy widzisz różnice?
8. Porozmawiajcie w grupach, do czego potrzebna jest skórą.

DLA CIEKAWYCH

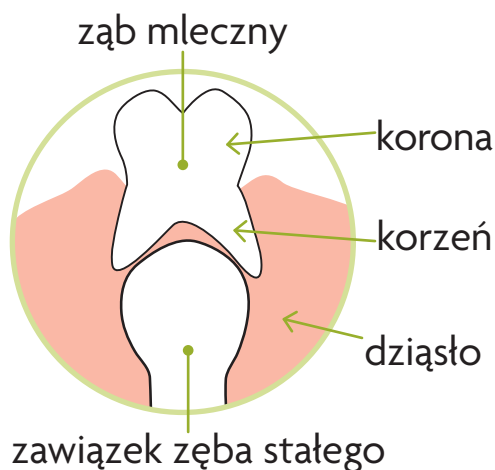
Najcieńsza skórą u człowieka znajduje się na powiekach, a najgrubsza na piętach.

Jak dbamy o zęby?

Dzieci mają 20 zębów mlecznych. Zaczynają je tracić od około szóstego roku życia. Potem zaczynają im wyrastać 32 zęby stałe.

Korona zębów pokryta jest szkliwem chroniącym zęby przed zniszczeniem. Po jedzeniu i piciu na zębach pozostają resztki, na których gromadzą się bakterie. Bakterie wydzielają kwasy, a te mogą zniszczyć szkliwo i ułatwić bakteriom dostanie się do wnętrza zęba.

1. Skorupki jaj, podobnie jak szkliwo zębów, zbudowane są głównie z wapnia. Sprawdźcie, jak kwasy działają na skorupki jaj. Wykorzystajcie do tego na przykład ocet, który jest kwasem.

Przygotujcie: 3 jajka, 3 szklanki, pastę do zębów z fluorem, ocet.

Pierwsze jajko umieśćcie w szklance z octem.

Drugie jajko posmarujcie częściowo pastą. Włóżcie je do szklanki z octem.

Całą skorupkę trzeciego jajka posmarujcie pastą do zębów i włóżcie do szklanki z octem.

Obserwujcie, co się dzieje z każdym jajkiem. Następnego dnia ostrożnie wyjmijcie jajka ze szklanek i sprawdźcie, czy coś się zmieniło.

Kilka rad, jak mieć zdrowe zęby

- 1 Bardzo ważne jest regularne mycie zębów przynajmniej 2 razy dziennie od 2 do 3 minut – po śniadaniu i przed snem.
- 2 Na szczoteczkę nakładamy około 2 cm pasty z fluorem. Szczoteczka powinna mieć wygodną rączkę i miękkie włosie. Co 2–3 miesiące należy wymienić ją na nową.

Mycie zaczynamy od powierzchni żujących zębów, czyli miejsc, którymi gryziemy i żujemy. Wykonujemy tam krótkie ruchy szorujące, do przodu i do tyłu.

Potem dokładnie myjemy boki zębów z przodu i z tyłu – ruchami wymiatającymi od strony dziąseł.

Miejsca między zębami, do których nie dociera włosie szczoteczki, czyścimy nicią dentystyczną. Można też użyć płynu do płukania jamy ustnej.

- 3 Ważne jest, żeby nie jeść między posiłkami, zwłaszcza przekąsek, które oblepiają zęby.
 - 4 Po jedzeniu kwaśnych pokarmów należy przepłukać buzię wodą i nie myć zębów przez pół godziny.
 - 5 Należy regularnie chodzić na wizyty kontrolne do lekarza dentysty i koniecznie leczyć zęby.
2. Jak możemy zapobiegać chorobom zębów?
Co jeszcze można robić, żeby mieć zdrowe zęby?

Natalia Usenko

Dziwny sen

Miałam dziś sen.

Niesamowity!

Byłam na łące, z moim bratem,

i wszędzie latał rój motyli,

bo to się chyba działo latem?

A te motyle mi siadały

na czole, włosach, na sukience.

I coś śpiewały!

I tańczyły...

I chciały, by je brać na ręce!

A potem przyszedł straszny człowiek.
Ogromny!
Szary był jak skała.
I spalił trawę... Zgasił słońce...
I ja się go okropnie bałam!
Motyle zamknął w czarnej klatce –
płakały tam jak małe dzieci.
Powiedział, że im złamie skrzydła
i żaden nigdzie nie polecą!
Chciałam coś krzyknąć
i nie mogłam!
I wtedy coś mnie obudziło...
Na parapecie siedział motyl.
Na jasnym niebie słońce lśniło.

1. Narysuj ilustrację do wiersza.
2. Wymyślcie i zatańczcie taniec motyli.
3. Namaluj i opowiedz swój ulubiony sen.
4. Dlaczego ludzie potrzebują snu? Czy lubisz długo spać?
Dlaczego sen jest potrzebny dla zdrowia?

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

Rolki

Sławek nie lubił lekcji WF-u, ale najbardziej nie cierpiał gry w dwa ognie. Wtedy kapitanowie wybierali sobie drużyny, a Sławek wiedział, że jego nikt do drużyny nie chce. Okropnie było tak stać i wiedzieć, że dopiero kiedy nie będzie już nikogo innego do wybrania, ktoś powie: „No dobra, to Sławek do nas”. Gdyby był taki jak Gabryś, to co innego. Ale Sławek nie był szybki ani zwinny. Prawie nigdy nie udało mu się złapać piłki, za to łatwo było w niego trafić. Więc wcale się nie dziwił kolegom, że nie chcą wybierać go do drużyny.

Ale co on, Sławek, mógł na to poradzić? Zawsze, od kiedy tylko pamiętał, był gruby, tak jak jego tata. Tylko że tata wcale się tym nie przejmował. A Sławek tak. Więc po lekcjach jak zwykle poszedł do sklepu kupić sobie na pocieszenie batonik. Przy kasie spotkał Gabrysię. Miała w koszyku jabłka i wodę, a na ramieniu rolki. Sławek też miał rolki. Tylko że jego leżały na dnie szafy. Wrzucił je tam po tym, jak jakiś chłopak śmiał się z niego, że strasznie sapie podczas jazdy. Ten chłopak był chudy jak patyk i nie miał pojęcia, jakie to męczące ćwiczyć, kiedy się jest grubszym.

Od tego czasu Sławek stracił ochotę na rolki. Jednak kiedy zobaczył Gabrysię, przypomniał sobie, że jazda na rolkach bardzo mu się podobała. A potem pomyślał o czymś jeszcze i szybko cofnął się od kasy. Do domu wrócił bez batonika, za to z kilogramem jabłek.

– Idziemy na rolki! – powiedział do taty leżącego na kanapie przed telewizorem z torbą chipsów.

Tata protestował, ale nie za bardzo. Może już dawno miał ochotę ruszyć się z kanapy, ale nie miał motywacji? Kiedy wstał, zrobili razem ze Sławkiem plan rolkowych treningów oraz plan zdrowego odżywiania dla całej rodziny. Czasami nie było łatwo zrezygnować z grania na komputerze albo z ciastka. Ale wtedy wspierali się nawzajem – Sławek tatę albo tata Sławka. I było warto, bo za każdym razem, kiedy wracali z rolek, czuli się fantastycznie. I z każdym dniem coraz mniej się męczyli!

Ale największy sukces przyszedł po dwóch miesiącach, kiedy Gabrysia wybrała Sławka do swojej drużyny. Nie dlatego, że nie było już nikogo innego do wybrania, tylko dlatego, że chciała.

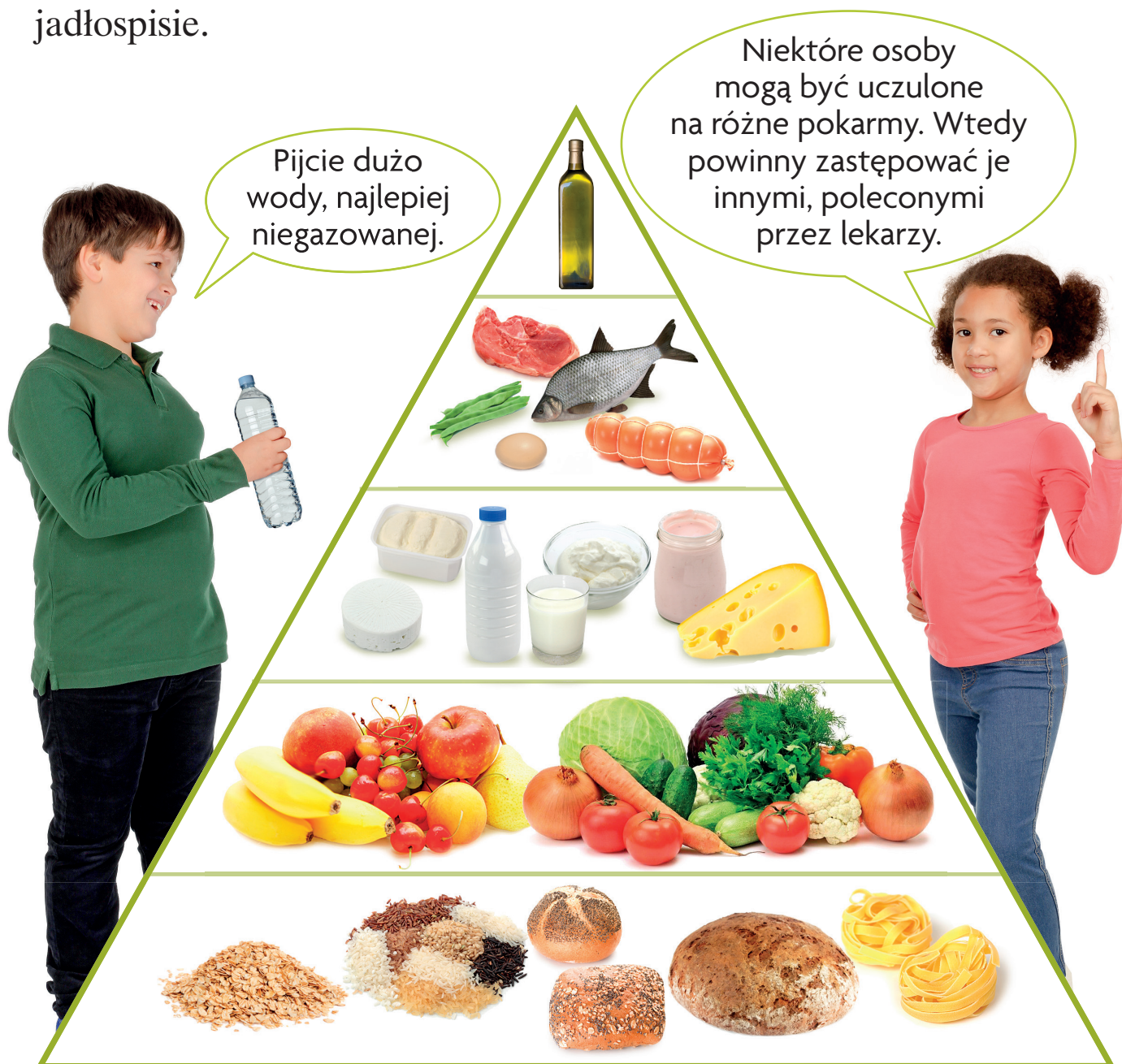
– Widziałam cię wczoraj na rolkach. Zazdroszczę ci. Też chciałam jeździć z tatą, ale nie udało mi się go namówić – powiedziała.

– Może dlatego, że twój tata nie jest gruby? – roześmiał się Sławek i bardzo się zdziwił. Po raz pierwszy powiedział przy kolegach słowo „gruby”. I po raz pierwszy tylko on się z tego śmiał.

1. Czy wiesz, co to **kondycja**, zdrowe odżywianie i aktywny wypoczynek?
2. Podzielcie kartkę na pół. Po jednej stronie wypiszcie potrawy zdrowe, po drugiej stronie wypiszcie potrawy niezdrowe. Porozmawiajcie na ten temat.

Co jeść, żeby być zdrowym?

Porozmawiajcie o tym, co powinniśmy jeść, żeby dobrze się czuć i zachować jak najlepsze zdrowie. Może wam w tym pomóc piramida zdrowia. Naukowcy opracowali ją po to, żeby łatwo było zapamiętać, jakie grupy produktów powinny się znaleźć w codziennym jadłospisie.

U podstawy piramidy znajdują się te produkty, które warto jeść do każdego posiłku.

Witaminy

W wielu produktach, które jemy, znajdują się bardzo ważne dla nas składniki – są to witaminy. Pomagają one zachować zdrowie, walczyć z chorobami, wpływają na to, że dobrze się rozwijamy. Dużo witamin mają między innymi owoce i warzywa.

A

Witamina A
dobrze wpływa
na wzrok
i skórę.

B

**Witaminy
z grupy B**
pomagają
w uczeniu się
i zapamiętywaniu.

C

Witamina C
chroni organizm
przed
przeziębieniem.

D

Witamina D
wpływa na zdrowie
naszych zębów
i kości.

E

Witamina E
jest potrzebna
naszej krwi
i mięśniom.

Nasz organizm potrzebuje różnych witamin, a także innych ważnych składników. Dostarczamy mu ich wraz z pożywieniem, dlatego nasze posiłki powinny być urozmaicone.

Najmniej wartościowe są produkty, które zawierają dużo cukru, tłuszczu albo soli, dlatego nie powinniśmy jeść ich za często.

1. Przygotuj propozycje zdrowego śniadania, obiadu i kolacji.
2. W grupach poszukajcie informacji, w jakich produktach jest najwięcej witamin: A, C, D, E oraz witamin z grupy B.
3. Co robi dietetyk/dietetyczka?
4. Wykonajcie plakaty zachęcające do zdrowego jedzenia. Zapiszcie na nich hasła, które łatwo zapamiętać.

1. O jakich produktach mówią krasnoludki? Opisz pozostałe produkty.

Złoty,
słodki, gęsty,
pachnący.

Zaulek słówek

Czerwone, soczyste,
kwaśne, smaczne.

Zielona, krucha,
liściasta, zdrowa.

2. Co może być w torbie, której krasnoludki jeszcze nie rozpakowały?
Jakie to jest?

3. Co widać za oknem domku krasnoludków? Opisz przynajmniej jednym słowem:

Jaki jest dom?

Jaka jest chmura?

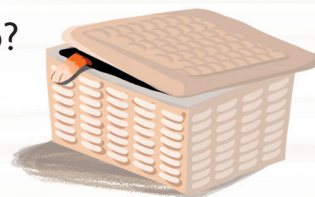
Jakie jest słońce?

Jaki jest płot?

Jaka jest trawa?

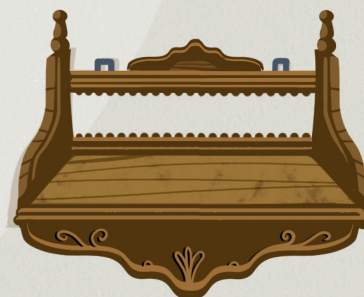
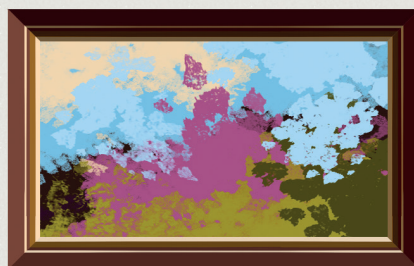
Jakie jest niebo?

4. Jak może wyglądać kot, który schował się w koszyku?
Narysuj go, a potem opisz.

5. Do którego z pokazanych przedmiotów pasują takie określenia?

Jaki?	prostokątny	kolorowy	interesujący
Jaka?	rzeźbiona	wisząca	drewniana
Jakie?	okrągłe	duże	błyszczące

6. Przeczytajcie, jak wygląda Bombalin, a potem opiszcie Maurycego. Skorzystajcie z wyrazów w ramce.

Krasnoludek Bombalin jest niski i gruby. Ma rozczochrane włosy, długą brodę i krótkie wąsy. Nosi jasny kubraczek i szerokie spodnie.

Krasnoludek Maurycy jest i .

Ma włosy, brodę i wąsy.

Nosi kubraczek i spodnie.

ciemny • wysoki
szczupły • białe
długie • wąskie
krótką

7. Wymyślcie imię dla trzeciego krasnoludka. Opiszcie go. Wykorzystajcie jak najwięcej wyrazów określających jego wygląd.

ZWRÓĆCIE UWAGĘ

O wyrazy, które określają cechy osób, zwierząt, roślin i rzeczy, pytamy: **jaki? jaka? jakie?**

Agnieszka Frączek

Śmiech to zdrowie

Raz pewna sowa, niemłoda chyba,
rzekła: – Znów będę **zdrowa jak ryba**.
Mądrości bowiem mam w głowie mrowie,
wśród nich i taką, że **śmiech to zdrowie**.

I sowa owa od tego czasu
śmiała się głośno z całego lasu –
i ze zwierzątek, i z drzew, i z krzaków,
i z mchu, i z grzybów, i z innych ptaków...
Aż kiedyś prawie ze śmiechu pękła!

Wtedy się owa sowa przełękała.
– **Nie wyszło mi to** chyba **na zdrowie...** –
rzekła, tarmosząc pióra na głowie.
– Muszę przemyśleć sprawę na nowo,
bo **co za dużo, to** wszak **niezdrowo**.

Śmiech to zdrowie

– śmiech dobrze wpływa na zdrowie, pomaga pozbyć się smutku, strachu i złości.

Być zdrowym jak ryba

– mieć bardzo dobre zdrowie.

Co za dużo, to niezdrowo

– to, czego jest zbyt dużo, może być dla nas niekorzystne.

Coś wyszło (lub nie wyszło) komuś na zdrowie

– coś okazało się dla kogoś dobre (lub niedobre).

1. Dlaczego sowa musiała na nowo przemyśleć swoje postanowienie?
2. Czy do każdej śmiesznej sytuacji pasuje wyrażenie „śmiech to zdrowie”?
3. Kasia zjadła kilogram czereśni i rozboleł ją brzuch. Które powiedzenie pasuje do tej sytuacji? Dlaczego?
4. Opowiedz śmieszłą sytuację.

Natalia Usenko

Śmiech to zdrowie

Patryk wpadł do domu zły jak osa i cisnął plecakiem.

– Ktoś tu ma zły dzień! – powiedział dziadek. Pola pogłaskała brata po rękawie.

– Okropny! – Patryk prawie płakał.

– Nie, nie powiem! Będziecie się śmiać!

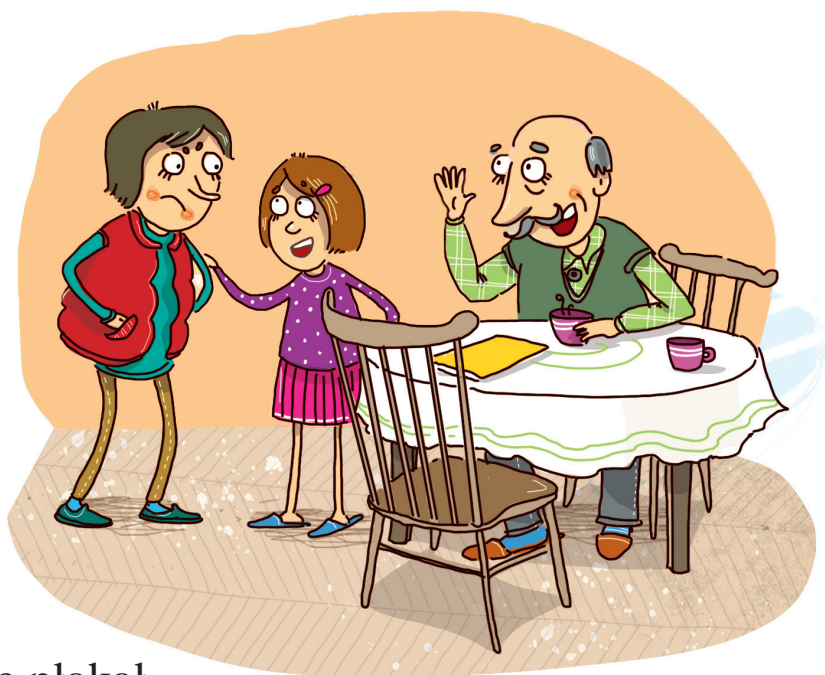
– Jeśli to coś przykrego, będziemy ci współczuć. – Dziadek poklepał go po plecach. – A jeżeli było śmiesznie, pośmiejemy się razem. Zgoda?

– No dobrze... Wczoraj odrabiałem lekcje i poszedłem do kuchni zrobić sobie kanapkę, bo strasznie burczało mi w brzuchu. A kiedy wróciłem, zeszytu już nie było! Szukałem przez cały wieczór i nic! Więc poszedłem do szkoły bez zeszytu. I bez pracy domowej.

– Taki żółty zeszyt? – upewnił się dziadek. – Z pingwinami? Znalazłem go dziś w lodówce! Pewnie go tam położyłeś, kiedy robiłeś kanapkę.

Patryk jęknął.

– Daj spokój, nie ma co rozpaczać – pocieszył go dziadek. – Śmieszne rzeczy każdemu się zdarzają. Kiedyś poszliśmy z siostrą do parku oglądać kijanki. Przykucnęliśmy nad wodą, a tu nagle TRZASK! I Halince pękły całe spodnie z tyłu!

- I co? – przeraził się Patryk.
- Zdjęła sweter, zawiązała w pasie, że niby tak jej gorąco, i pobiegliśmy do domu... Tak się śmialiśmy, że aż nam łzy leciały!
- A ja poszłam do przedszkola w spodniach od pizamy! – zachichotała Pola. – Bo byłam zaspana i włożyłam na nie sukienkę, a mama nie zauważyła. Ale się dzieci śmiały!
- Nie było ci przykro? – zdziwił się Patryk.
- Nie, bo ja też się śmiałam. I mama, i pani Ela. A potem wszystkim to opowiadałyśmy!

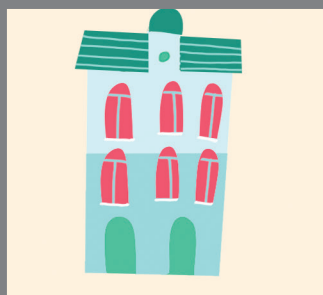
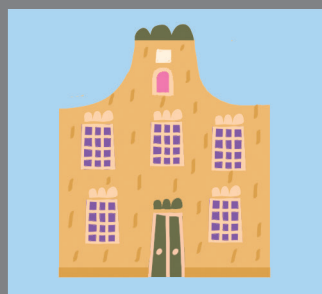
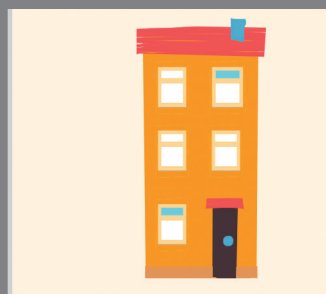

– A wasza mama, jak była mała, poszła po zakupy – zaczął dziadek.
– Nasz blok był nowutki, dopiero zbudowany, dokoła rozkopy. A ona postanowiła sobie skrócić drogę. Weszła na górkę, ziemia pękła, a pod spodem było błoto. Wessało jej nogę w sandałku, a wyciągnęła już bosą... I tak wróciła, w jednym bucie!

- Patryk śmiał się, aż go policzki rozbolały.
- Widzisz? – Dziadek otarł oczy chusteczką. – Śmiech to zdrowie!
 - Fakt! – przyznał Patryk. – Ale nie mów mamie, dobrze?
- Ja opowiem – to moja historia!

1. Dlaczego Patryk był zły? Co spowodowało, że przestał się złościć?
2. Porozmawiajcie o sytuacjach, w których nie powinniśmy się śmiać.
3. Czy wiesz, w jakich sytuacjach śmiech może pomóc?
4. W czym towarzystwie najwięcej się śmiejesz?

1. Zagrajcie w parach zgodnie z podanymi zasadami.

Przygotujcie: 2 kostki i 2 pionki. Ustalcie czas gry, na przykład 10 minut.

- Na zmianę rzucajcie dwiema kostkami i dodawajcie liczbę oczek na kostkach. Suma wskaże wam, na którym polu stanąć.
- Waszym zadaniem jest teraz ułożenie zdania związanego ze zdrowiem i ilustracją, na której stoi pionek.

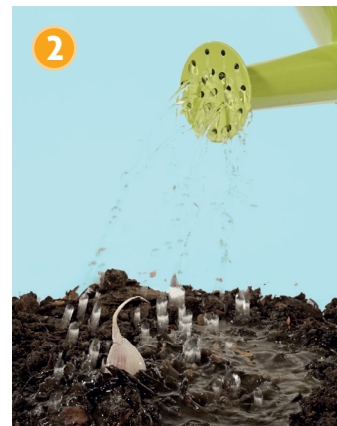
- Za ułożenie zdania otrzymujecie 5 punktów. Jeśli nie uda wam się wymyślić zdania, dostajecie 0 punktów.
- Wygrywa osoba, która w ciągu 10 minut zdobędzie najwięcej punktów.

2. Wymyślcie w grupach własne zasady gry. Wyjaśnijcie je koleżankom i kolegom, a potem zagrajcie w waszą wersję gry.

Co nam wyrośnie?

1. Załóżcie własną uprawę – zasadźcie czosnek.

2. Przypomnijcie sobie, od czego zależy rozwój rośliny. Obserwujcie, jak zmienia się wasza uprawa. Zapisujcie swoje obserwacje.
3. Jak myślisz, czy korzenie rośliny zawsze rosną w dół? Zasadźcie czosnek, tak jak pokazano na zdjęciu obok. Obserwujcie, co się z nim będzie działo.

Czosnek pospolity jest popularną, aromatyczną rośliną. Jego jadalną częścią są małe cebulki, zwane ząbkami. Tworzą one większą cebulę, czyli główkę. Czosnek ma ostry smak. Dodaje się go do potraw w małych ilościach. Bardzo smaczne są liście czosnku przypominające szczypiorek. Można dodawać je do sałatek. Czosnek zapobiega przeziębieniom. Pomaga leczyć choroby wywołane przez bakterie i wirusy.

4. Załóżcie własną uprawę – zasiejcie wybrane nasiona, na przykład rzodkiewki lub rzeżuchy. Skorzystajcie z informacji i oznaczeń na opakowaniach nasion.

Składniki odżywcze zawarte w rzodkiewce przeciwdziałają łamaniu się paznokci i wypadaniu włosów.

5. Zapisujcie w karcie obserwacji, co robicie i jak zmienia się wasza uprawa.

KARTA OBSERWACJI

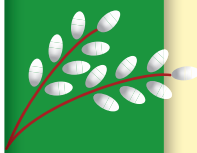
Dzienniczek uprawy rzodkiewek

Data	Co robimy?	Obserwacje
20 marca	Doniczkę napelniamy ziemią. Stawiamy na podstawce. Siejemy nasiona rzodkiewki co 5 cm na głębokości 1 cm. Podlewamy. Ustawiamy w słonecznym miejscu.	
21 marca		

6. Czy wiesz, jaka jest różnica między sadzeniem a sianiem?

21
marca

20
marca
Pierwszy
dzień wiosny

Gazeta Przyjazna

Czasopismo klasy 2

Numer 10

LISTY DO I OD CZYTELNIKÓW

Od: Leśniczy
Wysłano: 18-03-2016
Do: Klasa 2a
Temat: Wiosna

Zdjęcie z Doliny Chochołowskiej w Tatrach

Drogie Dzieci!

Czy zauważyliście, jak szybko przyszła do nas wiosna? Chyba najbardziej widać to w lesie. Słychać coraz więcej ptaków. Znajomy leśnik mówił, że widział już ślady niedźwiedzia na resztkach śniegu i hałę pełną krokusów. Zapraszam Was na kolejną wycieczkę do lasu i serdecznie pozdrawiam.

Leśniczy

Od: Klasa 2a
Wysłano: 19-03-2016
Do: Leśniczy
Temat: Wiosna

Szanowny Panie!

Bardzo dziękujemy za e-mail. My też szukamy oznak wiosny. Mamy nawet tablicę, na której zapisujemy to, co zauważymy. Na przykład:

1. Powróciły pierwsze bociany.
 2. Zakwitły przebiśniegi.
 3. Na drzewach widać już pąki.
- Z radością przyjęliśmy Pana zaproszenie. Bardzo chętnie zobaczymy las wiosną. Pozdrawiamy.

Klasa 2a

Z OSTATNIEJ CHWILI

Napływają do nas sygnały o budzących się kleszczach. Mogą one roznosić groźne choroby, dlatego należy się przed nimi chronić. Na wycieczki najlepiej wkładać czapkę oraz ubrania dobrze osłaniające ciało.

KĄCIK REPORTERÓW

OGŁASZAMY KONKURS

na ciekawe informacje
o wiosnie w różnych
zakątkach świata.

Babcia Leny często wyjeżdża służbowo do Japonii. Ostatnio była u nas w klasie i opowiadała, jak w Japonii wita się wiosnę. Obchodzi się tam Święto Kwitnącej Wiśni, które przypada w marcu lub w kwietniu. Tego dnia Japończycy spotykają się w parkach, podziwiają piękne kwiaty wiśni, organizują pikniki i się bawią. Zabawy trwają do późnej nocy przy świetle papierowych lampionów.

1. Przeczytaj tekst. Zastanów się, dlaczego niektóre litery są zapisane kolorem niebieskim.

Ogrodnik **K**rzysztof postanowił **p**rzygotować **g**rządki. **P**rzekopał ziemię, zagrabił i wyrównał. Po pracy **w**rzucił łopatę i grabie do taczki. Roze**j**rzał się wokół. Zobaczył kwitnące **d**rzewa owocowe, zielone listki **b**rzozy i małego **c**hrząszcza. Pomyślał, że lubi pat**r**zeć, jak **p**rzyroda budzi się do życia.

2. Odszukajcie wyrazy ukryte w słowach:

trzyma

przypomina

przeszkoda

przepiórka

przysmak

trzepaczka

3. Ułóż i zapisz zdanie z wybranymi wyrazami.

P

przyroda
sprzedawca
przebiśnięgi

B

brzoza
brzęczy
olbrzymi

4. Przepisz wyrazy na osobnych karteczkach. Ułóż je w kolejności alfabetycznej.

T

trzmieł
jastrząb
patrzy

D

drzewo
modrzew
Andrzej

5. Zrób rysunki do wyrazów i podpisz je.

K

krzak
skrzynka
skrzydła

G

grzebień
grzyby
Grzesiek

6. Wymyśl dalszy ciąg.

J

W

Zosia usłyszała głośny
wrzask. Spojrzała
za siebie i...

Załączek słówek

7. Przepisz zdanie i spróbuj je wyraźnie przeczytać.

CH

W Szczelbrzeszynie
chrząszcz brzmi w trzcinie.

ZWRÓĆCIE UWAGĘ

Rz piszemy między innymi po spółgłoskach:
p, b, t, d, k, g, j, w, ch.

Ozdoby wielkanocne

1. Przygotujcie szklane butelki i kolorową bibułę. Jedną butelkę oklejcie bibułą i przewiążcie sznureczkiem zrobionym z cienkich, zrolowanych pasków bibuły. Podobnymi sznureczkami możecie okleić pozostałe butelki.

2. Do wazonów włożcie samodzielnie wykonane kwiaty. Kwiaty forsycji można zrobić z kawałków żółtej bibuły przeczepionej do prawdziwych gałązek.

3. Przygotujcie styropianowe jajka. Naklejcie na nie kolorowe piórka i obrazki wycięte z papierowych serwetek. Przymocujcie jajka do patyczków.

4. Kartkę z bloku technicznego złożcie na pół i wytnijcie z niej kształt ptaszka. Ozdóbcie go kawałkami materiału, kolorowym papierem lub gotowymi elementami. Z tasiemek przygotujcie nóżki ptaszka.

5. Ptaszki możecie też zrobić z pasków kolorowego papieru.

6. Sznureczków ze zrolowanych pasków bibuły możecie użyć do ozdobienia jajka wielkanocnego, zrobienia zajączka albo żabki.

Wielkanoc

Gazeta Przyjazna

Czasopismo klasy 2

Numer 11

Tak ozdabia się jajka w różnych regionach Polski.

Z księgi przysłów

Gdy Wielki Piątek ponury,
Wielkanoc będzie bez chmury.

*Radości w sercu, pogody ducha,
smacznego jajka i mokrego dyngusa*

*z okazji Wielkanocy
życzy Redakcja.*

CZY PISANKA I KRASZANKA TO TO SAMO?

Pisanki są „popisane”,
czyli w różny sposób
ozdobione, a kraszanki
są pofarbowane
na jeden kolor i nie
mają żadnych wzorów.

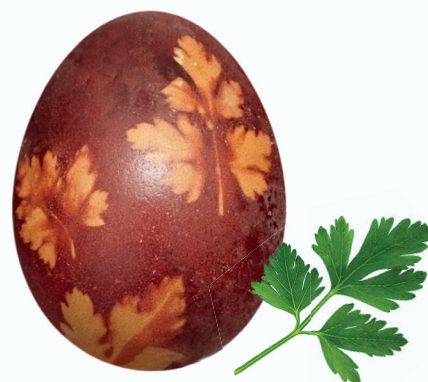
SZUKAMY CIEKAWYCH DEKORACJI ŚWIĄTECZNYCH

Ogromna pisanka ozdobiona tradycyjnymi wzorami kaszubskimi w Wejherowie.

Jak zrobić...

pisankę z roślinnym wzorem

Na jajko naklejamy listki pietruszki. Potem wkładamy jajko do cienkiej skarpetki i ściśle zawiązujemy. Gotujemy je w wybranym barwniku. Gdy wystygnie, zdejmujemy skarpetkę.

CIEKAWOSTKA

Na Oceanie Spokojnym leży Wyspa Wielkanocna. Nazwa związana jest z odkryciem wyspy. Holenderscy żeglarze dotarli do jej brzegu prawie 300 lat temu, dokładnie w Niedzielę Wielkanocną. Wyspa znana jest z posągów przedstawiających olbrzymie kamienne postacie.

Wielkanoc na Kaszubach

W tym roku pojechaliśmy do dziadka na Kaszuby. Dziadek bardzo dba o zachowanie tradycji, dlatego Wielkanoc obchodzi się u niego trochę inaczej niż w naszej miejscowości. Na niedzielne śniadanie podaje się prążnicę, czyli wielką jajecznicę na boczku lub słoninie. Bardzo ciekawy jest śmigus-dyngus! Zamiast oblewać wodą, rano dziadek budzi śpiochów, uderzając ich w nogi gałązkami jałowca. Nazywa się to „dyngowanie”.

Koszyczek wielkanocny ozdabia się płóciennymi serwetkami w kolorowe kwiatki. Dziadek mówił nam z dumą, że babcia sama je haftowała i że są na nich tradycyjne hafty kaszubskie. Opowiedział też jedną z legend związaną z tymi haftami.

Wnuczka niosła dla babci obiad i poplamiła biały fartuszek.

Babcia postanowiła temu zaradzić: poszła z fartuszkem na łąkę, obrysowała na nim polne kwiaty i wyhaftowała je różnokolorowymi nićmi.

Każdy kolor w hafcie kaszubskim oznacza coś innego. Chabrowy to piękne kaszubskie jeziora, niebieski – kaszubskie niebo, granatowy to głębina morza. Żółty oznacza słońce i pola porośnięte zbożem, zielony – łąki i lasy, czarny – żyzne gleby, a czerwony – serce pełne miłości do ojczyzny.

- 1 Wianek z papierowych kwiatów.
- 2 Niebieska sznurowana kamizelka ze złotym haftem, wiązana na kokardę.
- 3 Biała koszula z haftem na rękawach.
- 4 Biały fartuszek z haftem.
- 5 Niebieska spódnica z dwiema czarnymi tasiemkami.
- 6 Białe pończochy.
- 7 Czarne buty.

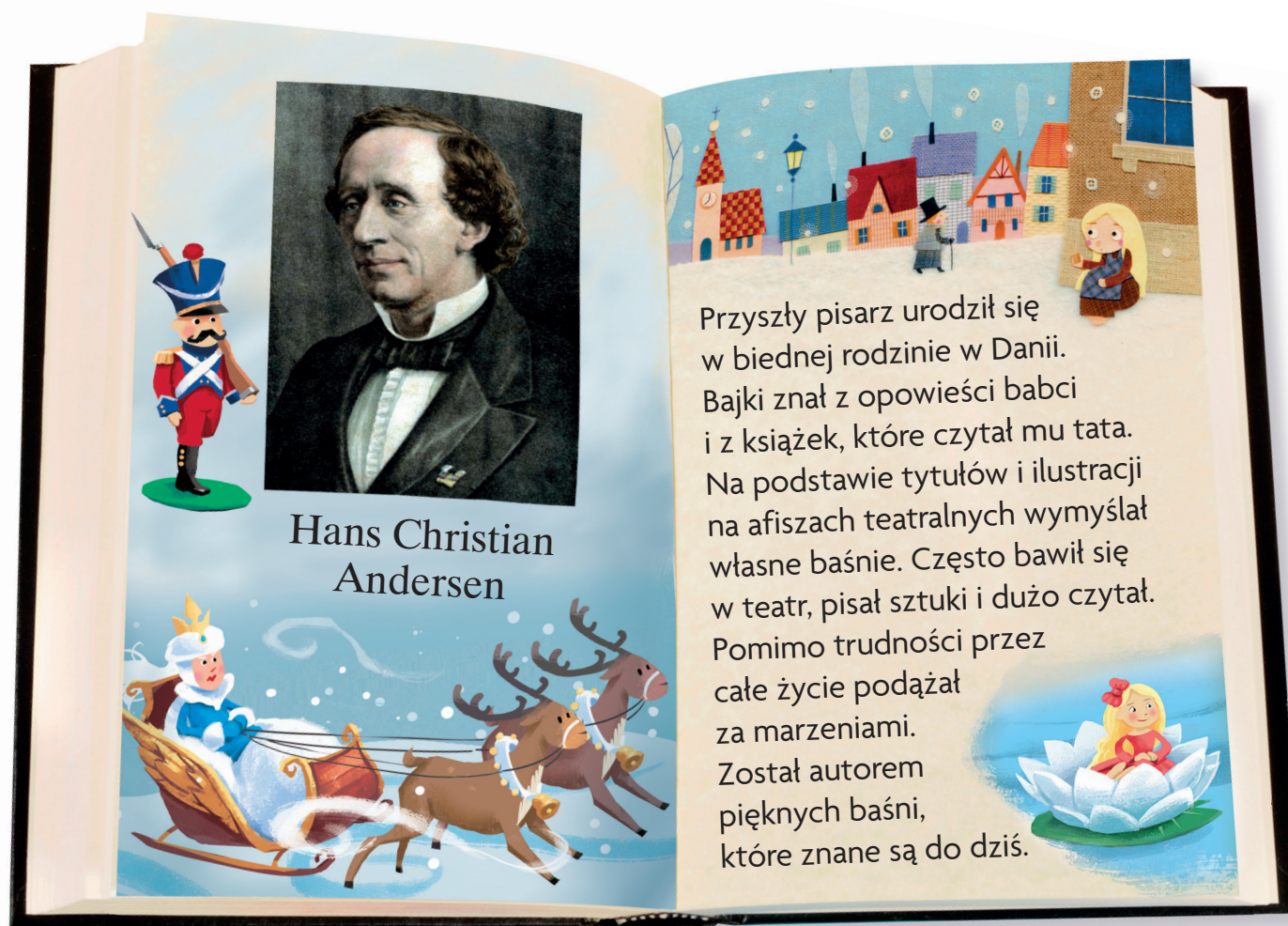
dzieci w strojach kaszubskich

- 1 Biała koszula z haftem na rękawach i kołnierzu.
- 2 Czarna kamizelka ze srebrnymi guzikami.
- 3 Białe spodnie.
- 4 Czarne buty.

1. Z jakich elementów składają się stroje kaszubskie?
2. Co oznaczają różne kolory na haftach kaszubskich?
3. Posłuchajcie języka kaszubskiego i kaszubskiej muzyki ludowej.
4. Zobacz na mapie Polski, gdzie są Kaszuby.

Spotkanie z Andersenem

Drugiego kwietnia obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci. Byliśmy ciekawi, dlaczego właśnie wtedy. Sprawdziliśmy, że jest to data urodzin Hansa Christiana Andersena, znanego autora baśni. Postanowiliśmy się dowiedzieć, dlaczego zaczął je pisać.

1. Wypożycz z biblioteki baśnie Hansa Christiana Andersena. Czy znasz którąś z nich?
2. Obejrzyj ilustracje. Sprawdź, kto jest ich autorem.
3. Dzieci z klasy 2a przygotowały książeczkę dotykową dla dzieci niedowidzących i niewidomych. Przeczytaj, w jaki sposób można zrobić taką książeczkę.

Jak zrobić książeczkę dotykową?

Przygotujcie:

- drewniane patyczki do lodów,
- dwustronną taśmę samoprzylepną,
- klej wikol,
- nożyczki,
- kartki z bloku technicznego,
- kawałki materiału,
- watę,
- ziarenko grochu,
- małą laleczkę,
- złoty papier.

- 1 Drewniane patyczki przyklejcie klejem na kartkę z bloku technicznego.
- 2 Z materiałów wytnijcie trzy prostokąty i oklejcie je z każdego brzegu dwustronną taśmą samoprzylepną. Na środku prostokątów połóżcie watę, a następnie złożcie każdy na pół i przyciśnijcie, aby taśma się skleila.
- 3 Ułóżcie poduszeczki na patyczkach. Możecie je przymocować za pomocą dwustronnej taśmy samoprzylepnej lub przykleić klejem.
- 4 Obok poduszeczek przyklejcie ziarenko grochu.
- 5 Na poduszeczkach przyklejcie małą laleczkę i naklejcie jej koronę wyciętą ze złotego papieru.

W podobny sposób wykonajcie inne ilustracje do książeczki. Kartki z ilustracjami możecie złączyć za pomocą dwustronnej taśmy samoprzylepnej lub zszyć zszywaczem do papieru.

Hans Christian Andersen

Brzydkie kaczątko

Prześlicznie i cudownie było na wsi. Na pochyłości wzgórza jasne słońce oświeślało stary zamek otoczony murem i szeroką wstęgą wolno płynącej wody. Z muru zwieszały się pnące rośliny, a wielkie liście łopianu schylały się aż do wody. Pod jednym z takich liści młoda kaczka zrobiła gniazdo i siedziała na jajach.

Pewnego dnia skorupki jaj zaczęły pękać. Co chwila wysuwały się z nich główki piskląt, oznajmiające cienkim głosikiem, że żyją.

– Pip, pip! – wołały wszystkie.

– Kwa, kwa! – odpowiadała im poważnie matka.

– Czy już wszystkie wyszłyście ze skorupki? – zapytała, wstając. – Jeszcze nie! Największe ani myśli pęknąć.

I siedziała kaczka cierpliwie, aż pękło i wielkie jajo. Piskłę było bardzo duże i brzydkie!

– Pewnie indycze – orzekła jedna z kaczek.

Nazajutrz była prześliczna pogoda. Kaczka z całą rodziną wybrała się do kąpieli. Plusk!...

I skoczyła do wody.

– Kwa, kwa! – zawołała i dzieci zaczęły kolejno za nią skakać. Brzydkie kaczątko pływało z innymi.

– To nie indycze – rzekła do siebie kaczka. – Umie pływać.

Inne kaczki przypatrywały się nowym przybyszom.

– Ładne masz dzieci – rzekła stara kaczka. – Można ci pozazdrościć. To duże tylko jakoś ci się nie udało.

Kaczki je biły, kury je dziobały, nawet dziewczyna, która dawała jeść ptactwu, odtrącała je nogą.

Brzydkiemu kaczątku było tak źle i smutno, że postanowiło uciec. W drodze zaskoczyła je okropna burza. Pioruny biły, deszcz lał strumieniami, a wicher miotał biednym pisklęciem jak listkiem. Gdzie się schronić? Brzydkie kaczątko upadało ze znużenia, kiedy ujrzało wreszcie małą chatkę. W chatce mieszkała stara kobieta z kotem i kurą.

Ale i tutaj nie traktowano brzydkiego kaczątko dobrze.

– Nie rozumiecie mnie – rzekło kaczątko.

- My ciebie nie rozumiemy? Doprawdy?
Więc któż cię może zrozumieć? Czy sobie
nie wyobrażasz czasem, ty głuptasie,
żeś mądrzejszy od kota albo od naszej pani?
O sobie już nie mówię – wymądrzała się kura.
– Pójdę sobie w świat chyba – rzekło kaczę.
– Otwarta droga, nikt cię tu nie zatrzymuje.

I poszło sobie kaczę. Pewnego razu pływało
po wodzie. Wtem spoza lasu podniosło się stado wielkich,
wspaniałych ptaków. Podobnie pięknych kaczę nie widziało dotąd:
leciały niby chmurki śnieżnobiałe, spokojne, wdzięczne i dostojne.
Były to odlatujące łabędzie.

Nadeszła surowa i mroźna zima. Zamarzły wody. Kaczątko
musiało poruszać nóżkami bez odpoczynku, żeby nie przymarznąć.
Lecz i to nie pomogło: zmęczone, ustało, a wówczas lód uwięził je
jak w kleszczach. Zobaczył to nazajutrz z rana jakiś wieśniak, rozbił
lód butem z drewnianą podeszwą, a ptaka zabrał do siebie, do chaty.

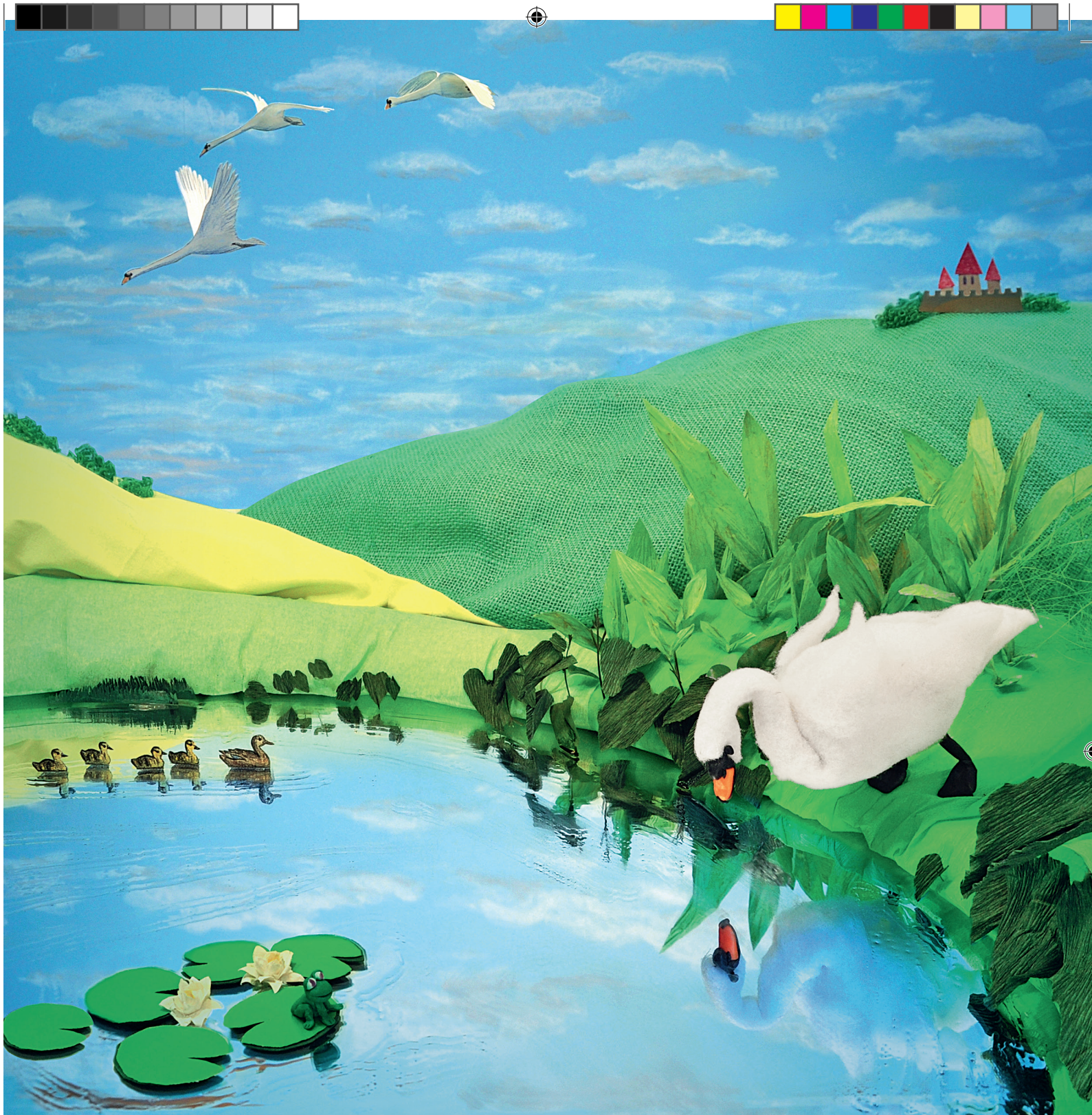
Tu kaczątko spędziło zimę i doczekało wiosny.

Gdy jak zwykle pływało po jeziorze, spoza gęstych krzaków
wypłynęły trzy wielkie, wspaniałe łabędzie. Oto królewskie
ptaki, które kaczątko tylko raz widziało i pokochało tak bardzo
od razu. „Popłynę do nich – pomyślało nagle – niech mnie przepędzą
za moje zuchwalstwo, że śmiem zbliżyć się do nich, tak potwornie
brzydkie”. I pochyliło głowę, oczekując, co się wydarzy. Ale cóż to?
Cóż widzi w zwierciadlanej fali? Czy to jego obraz? Jego własny!
Jego! To już nie brudnoszare, brzydkie i niezgrabne kaczę, to biały
łabędź.

– O, jak miłe jest życie! – Łabędź uniósł szyję wdzięcznym ruchem
i z głębi serca zawołał radośnie: – Nie marzyłem o takim szczęściu,
nie marzyłem!

fragmenty baśni na podstawie tłumaczenia Cecyli Niewiadomskiej

1. Porozmawiajcie o tym, co was wzruszyło, zasmuciło lub zaniepokoiło w tej baśni.
2. Jak czuło się brzydkie kaczątko wśród kaczek?
3. Dlaczego ktoś, kto jest inny, bywa czasem nie lubiany?
4. Narysuj ilustrację do wybranego fragmentu baśni.

Natalia Usenko

Sztuka

Kiedy stanie się coś niezwykłego –
coś zachwyci nas nagle
czy zrani,
wielką radość i wielkie nieszczęście
czasem trudno przekazać słowami...

I okaże się nagle, że smutek
dużo łatwiej jest nam namalować.
Albo szczęście ogromne wytańczyć –
taniec bywa łatwiejszy niż słowa.
Każde zdjęcie opowie historię
i to samo potrafi muzyka,
a zrozumie ją każdy na świecie,
choćby nie znał twojego języka!

O miłości wiersz można napisać.
A o strachu wyrzeźbić coś raczej?

Każdy z nas robi to po swojemu.
Każdy robi to całkiem inaczej.

Bo od tego, kochani, jest SZTUKA,
żeby każdy w niej ścieżki swej szukał
i powiedział o wszystkim, co czuje
właśnie tak –
jak mu serce dyktuje!

1. Co jest „trudno przekazać słowami”? W jaki inny sposób można opowiedzieć o radości i smutku?
2. Co to jest sztuka? Dlaczego ludzie tworzą sztukę?
3. Przedstawcie różne emocje za pomocą słów, ruchu, obrazów lub dźwięków.

Spotkanie z reżyserem
filmu

**„Dzieci
z
Bullerbyn”**

**KINO
PRZYGODA**

Wybieram się
na film „Planeta
niebieskich stoni”.

Ja pójdę na przegląd
filmów przyrodniczych,
a potem na spotkanie
z reżyserem Janem
Nowakiem.

Ostatnie
bezpłatne bilety na kryminał
„Detektyw Grzegorz
na tropie”.

FESTIWAL „FILMOWA WIOSNA”

ZAŁĘK
SŁÓWEK

Zapraszamy
na premierę filmu
„Tajemnicza wyprawa
w Bieszczady”.

PRZEGLĄD FILMÓW ANIMOWANYCH

„Na ulicy
Szczęśliwej”

„Wiosna
Muminków”

„Przygody trzech
smoków”

1. Jak reklamowany jest festiwal „Filmowa wiosna”?
2. Napisz tytuły filmów nakręconych na podstawie książek.
3. Kiedy zapisujemy wyrazy wielką literą?
4. Przygotuj w dowolny sposób reklamę swojego ulubionego filmu.
Przygotujcie wystawę prac.

Justyna Bednarek

O mnichu Gwidonie, co nadał nazwy dźwiękom

Ludzie nadają nazwy wszystkiemu, co ich otacza. Jeśli badacze odkryją nową gwiazdę albo bakterię, zaraz ją nazywają, żeby mogli wymieniać na jej temat opinie.

Nie inaczej jest w świecie muzyki – każdy dźwięk zapisany na pięciolinii po kluczu wiolinowym ma nazwę, by muzycy wiedzieli, co mają grać lub śpiewać. Dźwięki nazywają się: **do, re, mi, fa, sol, la, si**, i znowu **do**.

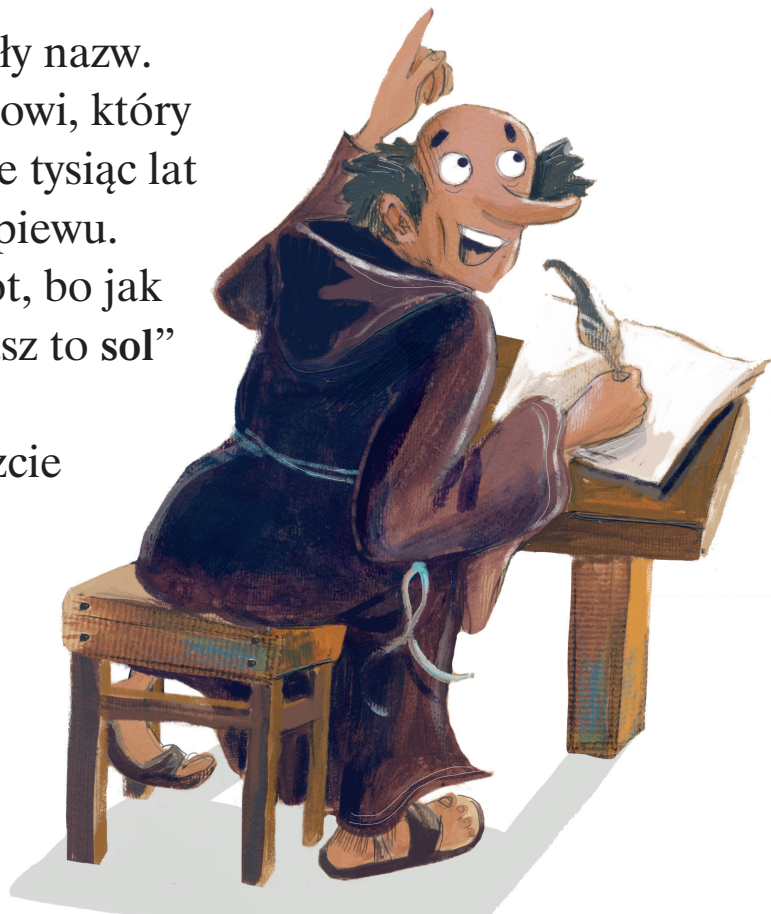
Dzięki temu jeden skrzypek może powiedzieć do drugiego:

– Ale fałszuje twoje **sol**!

– Bo to nie jest **sol**, tylko **la** – odpowiada mu drugi i obaj wiedzą, o co chodzi.

Dawniej jednak dźwięki nie miały nazw. Przeszkadzało to pewnemu mnichowi, który nazywał się Gwidon. Żył on prawie tysiąc lat temu we Włoszech i uczył dzieci śpiewu. Lubił to zajęcie, tyle że miał kłopot, bo jak powiedzieć: „Ale fałszywie śpiewasz to **sol**” – kiedy słowo **sol** nie istnieje?

Myślał, co z tym zrobić, aż wreszcie wpadł na pomysł, by dźwięki ponazywać. Na ich nazwy wybrał pierwsze sylaby kolejnych wersów Hymnu do Świętego Jana. Znane dziś nazwy dźwięków to początki łacińskich słów.

Nie od razu wszystkie nazwy brzmiały tak jak dzisiaj. Z biegiem lat trochę się zmieniały. Nie wiemy dokładnie, w jaki sposób Gwidon wpadł na pomysł nadania nazw dźwiękom. Od czego jednak jest wyobraźnia! Wyobraźmy sobie zatem, że pewnego dnia na jego oknie przysiadł szpak. Miał ochotę na pajdę chleba, która została mnichowi z kolacji. Gwidon chciał przegonić ptaka, ale wtedy jego wzrok padł na obraz przedstawiający Świętego Jana, który groźnie marszczył brwi... Dobroduszny Gwidon zrozumiał przytyk. A potem zaśmiał się i zaśpiewał. Możemy sobie nawet wyobrazić, że piosenka (gdyby nie była po łacinie) brzmiała tak:

DO-bry Janie, na śniadanie
RE-sztkę chleba tylko mam.
MI-mo wszystko dam ją ptaszkom,
FA-solówkę zjem zaś sam.

SOL-ną wrzucę do niej szczyptę.
LA-to idzie, śpiewa szpak,
SI-si-sir – wtóruje pliszka.
DO-brze, Janie, żyć mi tak!

*słowa: Justyna Bednarek
muzyka: Julia Marcell*

Jeśli nauczycie się tej piosenki, to zapamiętacie nazwy kolejnych dźwięków. Zupełnie tak jak uczniowie mnicha Gwidona prawie tysiąc lat temu...

1. Na jaki pomysł wpadł mnich Gwidon?
2. W jaki sposób można pokazać poszczególne dźwięki gamy za pomocą dłoni?
3. Co to jest gama? Zagrajcie gamę na dzwonkach lub na innym instrumencie.

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

Jak daleko do tej sztuki?

– Pojedźmy wszyscy! Taka rodzinna wycieczka – zaproponował tata, kiedy okazało się, że babcia musi jechać w podróż służbową.

Babcia jest scenografem i często jeździ do Łodzi ze swoimi projektami, ale Franek jeszcze nigdy tam nie był. Dlatego uznał, że wycieczka do nieznanego miasta to całkiem fajny pomysł. Ale teraz już nie był tego taki pewny. Najpierw mama chciała odwiedzić Szkołę Filmową, w której studiowała, potem dziadek uparł się na oglądanie Palmiarni Ogrodu Botanicznego, a teraz pędzili jakąś strasznie długą ulicą, żeby zdążyć na wystawę w Muzeum Sztuki Współczesnej, którą chcieli zobaczyć wszyscy – i rodzice, i babcia z dziadkiem. Wszyscy oprócz Franka i Izy.

– Daleko jeszcze do tej sztuki? Nogi mnie bolą – jęknął Franek, siadając na ławeczce obok jakiegoś pana.

Pan też był chyba zmęczony, bo w ogóle się nie ruszał, nic a nic. Ale zaraz! Dlaczego Iza łapie pana za kapelusz, a tata robi jej zdjęcia? Franek nagle orientuje się,

że pan w kapeluszu
wraz z ławeczką
to rzeźba.

A on na tej
rzeźbie usiadł!

– To Julian Tuwim,
poeta, mieszkał
kiedyś w Łodzi –
śmieje się dziadek.

Ławeczka Tuwima

mural przy ulicy Piotrkowskiej

– Tak jak Artur Rubinstein¹, słynny pianista – dodaje mama, pokazując stojący niedaleko ogromny skrzydlaty fortepian.

Może to dzięki temu fortepianowi Franek też nagle czuje się, jakby dostał skrzydeł. Zmęczenie znika. Maszeruje przez Piotrkowską, rozglądając się uważnie dookoła. Ile tu ciekawych rzeczy! Ze ściany budynku wypływa ogromna łódź z żaglem, a obok niej wyjeżdża tramwaj.

– Wygląda jak prawdziwy obraz – woła zachwycona Iza.

– Bo to jest prawdziwy obraz, tylko namalowany na murze, dlatego nazywa się mural – mówi tata, fotografując kolorową łódź.

¹ czytaj: rubinsztajn.

– Świetne! Prawdziwa sztuka użytkowa. –
Babcia kiwa z uznaniem głową,
a Franek z Izą biegną napić się wody
ze śmiesznego wodopoju.

Piją i przyglądają się siedzącej
na niej dziewczynce z rybą, kiedy
z bocznej ulicy wychodzi... stwór
na szczudłach, a za nim – tańcząc
– inne postacie z pomalowanymi
twarzami! Zatrzymują się tuż
obok Izy i Franka i nagle, na
środku ulicy, zaczyna się niezwykle
przedstawienie. Dzieci stoją jak
zahipnotyzowane. I chociaż mama
zerka na zegarek, oglądają spektakl
do końca i długo biją brawo.

wodopój uliczny

– Co to było? – pyta zachwycony Franek, kiedy pochód znika
za rogiem.

– Teatr uliczny – odpowiada mama. – Całkiem nieźle grali.

– Fakt, ale przez nich nie zdążymy do Muzeum Sztuki – wzdycha
dziadek.

– Muzeum nam zamknęli, ale na brak sztuki chyba nie mogliśmy
narzekać – śmieje się babcia, a Iza robi obliczenia na palcach.

– Dotykaliśmy rzeźb, posłuchaliśmy koncertu, obejrzeliśmy murale
i przedstawienie.

– I to wszystko na jednej ulicy! – śmieje się mama.

– Spieszyliśmy się do sztuki, a ona sama do nas przyszła. Ciekawe,
czy w innych miastach też tak jest? – zastanawia się Franek.

– Trzeba to koniecznie sprawdzić – mówi tata. I wszyscy się z nim
zgadzają.

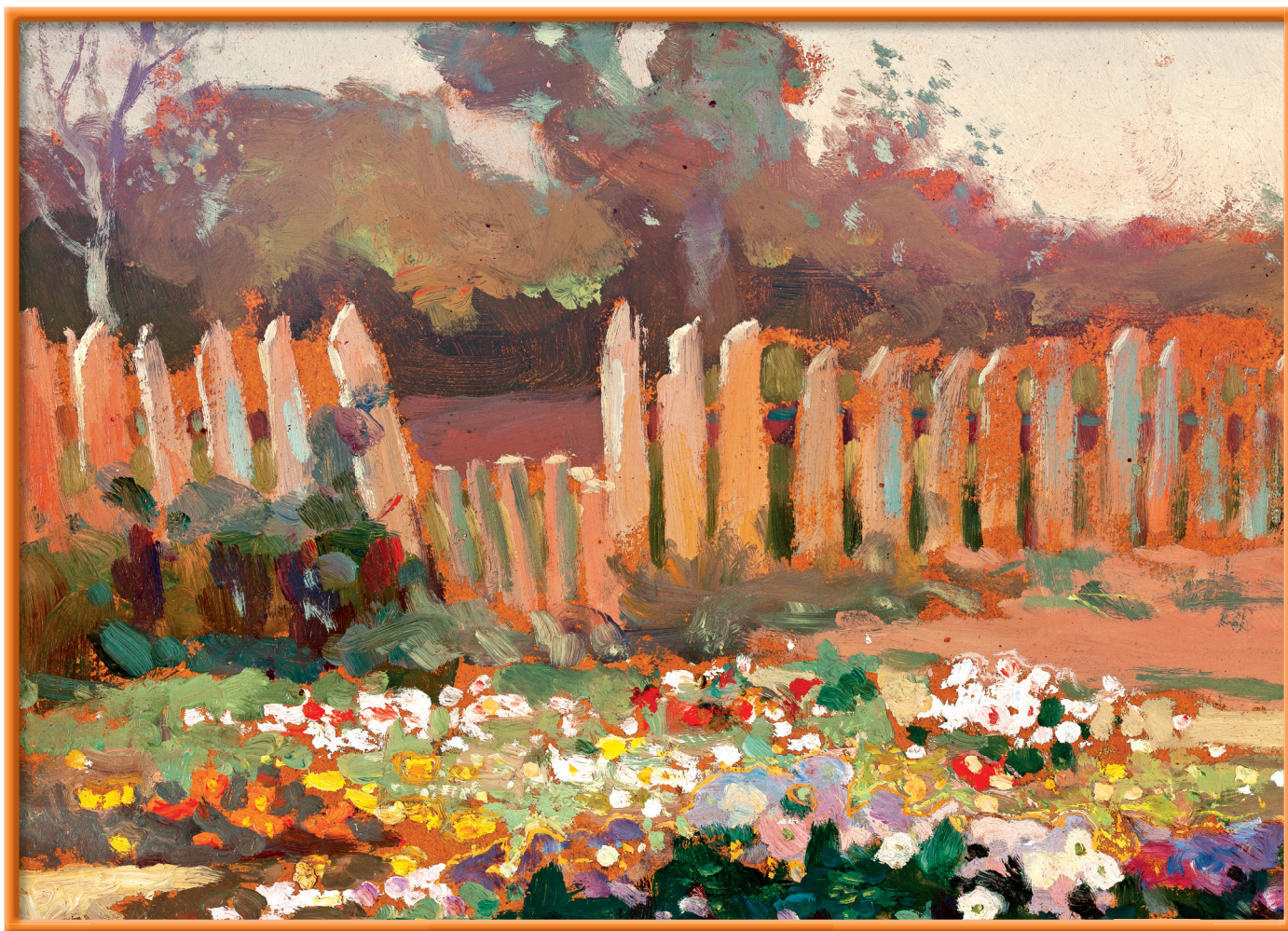

teatr uliczny

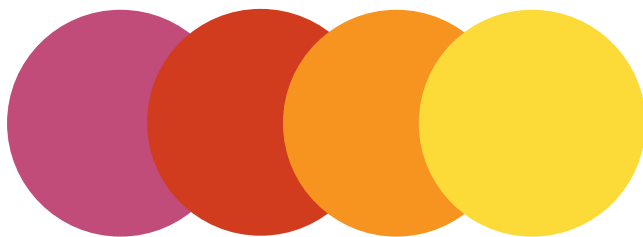
1. Co podczas wycieczki zobaczyła rodzina Franka?
2. Czy wiesz, gdzie można oglądać dzieła sztuki? Czy są takie miejsca w pobliżu twojej szkoły?
3. Wypożycz z biblioteki książkę, której autorem jest Julian Tuwim. Przeczytaj wybrany wiersz.
4. W grupach wykonajcie rysunek, rzeźbę lub inną pracę plastyczną. Przygotujcie wystawę waszych prac.

Przyroda w malarstwie

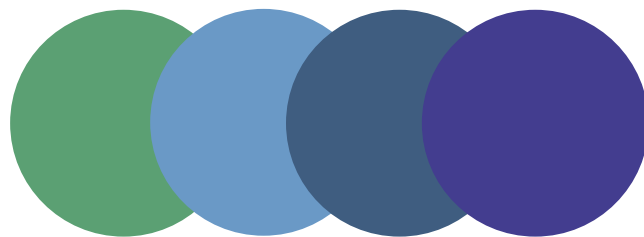

Jan Stanisławski
Ogród wiejski

1. Opisz, co widzisz na obrazach.
2. Pomyśl, że jesteś w miejscu pokazanym na jednym z obrazów. Co widzisz? Co słyszysz? Co czujesz?
3. Jakich barw użyli malarze do namalowania pejzaży? O których barwach można powiedzieć, że są ciepłe? O których barwach można powiedzieć, że są zimne?
4. Namaluj pejzaż. Nadaj mu tytuł. Przygotujcie galerię obrazów.

Barwy ciepłe

Barwy zimne

Julian Fałat
Zachód słońca nad mokradłami

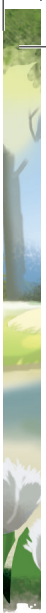
5. Obejrzyjcie albumy ze zdjęciami krajobrazów i obrazami przedstawiającymi przyrodę. Które miejsca chcielibyście odwiedzić? Opowiedzcie sobie w parach, dlaczego.
6. Co to znaczy, że przyroda zachęca do tworzenia sztuki?

NOWE SŁOWO

Pejzaż to obraz przedstawiający krajobraz.

Roksana Jędrzejewska-Wróbel

Skąd wiesz?

Ala jest niezadowolona. Rodzice, zamiast jechać na żagle, uparli się, żeby odwiedzić jakiegoś kuzyna, którego Ala w ogóle nie zna. Kuzyn ma na imię Bartek i jest w wieku Ali.

– Nie chcę jechać. Trzeba się będzie nim opiekować, prowadzić za rękę.

– Skąd wiesz? – pyta mama.

– No jak to? Przecież sama mówiłaś, że on jest niewidomy. A jak się nie widzi, to nic nie można samemu zrobić. – Ala jest zaskoczona, że musi tłumaczyć mamie takie proste sprawy.

A kiedy wysiadają pod ośrodkiem dla niewidomych, jest zaskoczona jeszcze bardziej. Po pierwsze – po boisku jeżdżą dzieci na rowerach. Niewidome! Po drugie – te dzieci wcale nie mają ciemnych okularów. Po trzecie tablica, pod którą czekają na kuzyna, wygląda dokładnie tak samo, jak tablica w jej szkole.

– Mają tu kółko teatralne? Naukę gry na perkusji? Kurs tańca? Konkurs piosenek?! – dziwi się Ala, kiedy podchodzi do nich Bartek.

Jest trochę zmęczony, bo właśnie skończył trening džudo, ale to nie szkodzi, w ogrodzie odpocznie. Bo za ośrodkiem jest ogród.

– Najpierw pokażę wam tulipany – mówi Bartek.

– Skąd wiesz, jak do nich trafić? – pyta Ala, bo ogród jest duży, ale Bartek idzie pewnie chrzestzącą żwirową ścieżką.

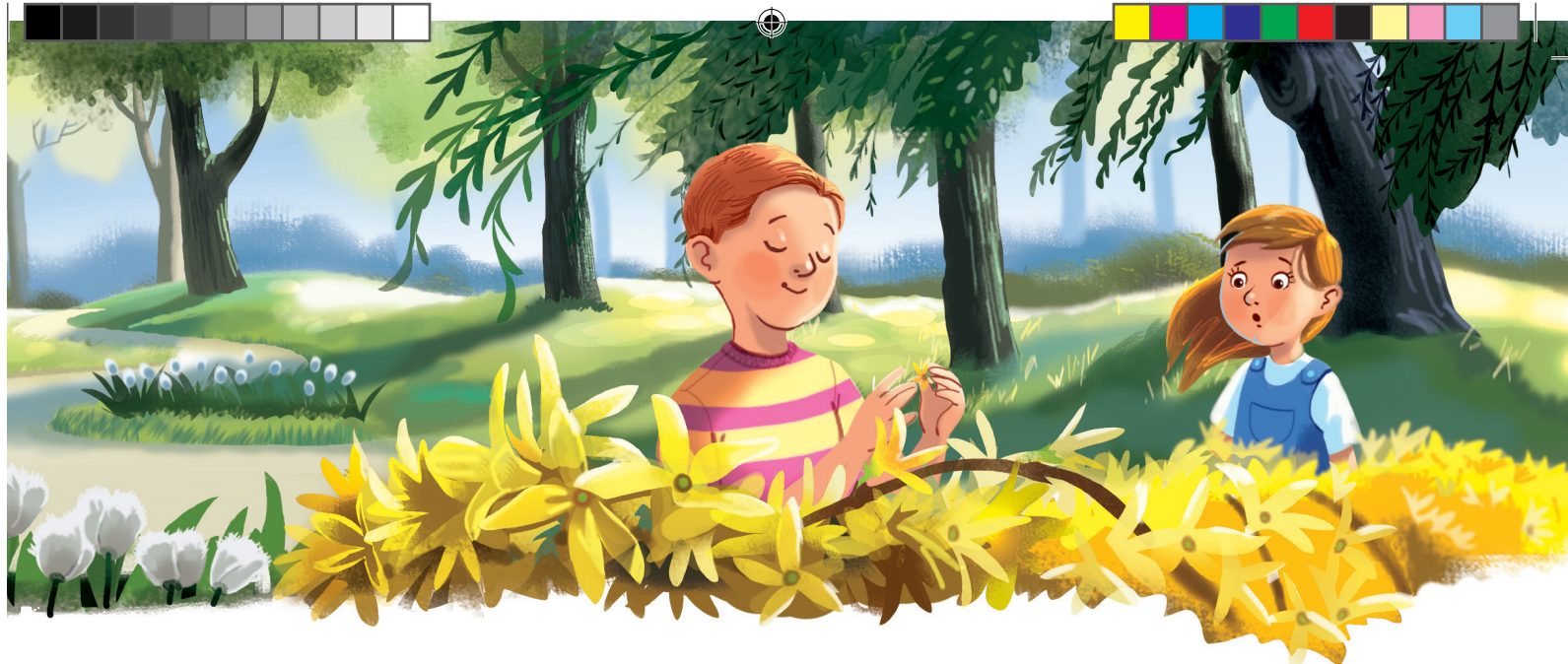
– To proste, tulipany rosną obok fontanny. A fontannę słyszać z daleka – mówi Bartek.

Ala nic nie słyszy, ale po chwili zza drzew rzeczywiście wylania się mała fontanna, a Bartek kuca już przy pierzastych tulipanach.

– Białe to moje ulubione – mówi.

– Skąd wiesz, że są białe? – pyta Ala.

– Tak czuję – odpowiada Bartek i prowadzi ich dalej, prosto pod kwitnący krzew.

– A to forsycja. – Bartek dotyka żółtych drobnych kwiatków.

– Skąd wiesz? – pyta Ala.

– Bo ma kwiatki podobne do dzwonków – odpowiada Bartek.

Ali nigdy wcześniej nie przyszłoby do głowy, żeby głaskać miękkie liście, dotykać policzkiem szorstkiej kory drzew albo wąchać wilgotną ziemię. A teraz idzie z zamkniętymi oczami za Bartkiem i głaszcze, dotyka i wącha! I nawet wkłada do ust kwiat wiśni, żeby poczuć, jak bardzo jest delikatny. Rodzice robią to samo i nagle świat wydaje się im wszystkim o wiele, wiele bogatszy.

– Następnym razem zaprowadzę was do biblioteki dźwięków – mówi Bartek, dotykając na pożegnanie twarzy Ali.

– O nie! Następnym razem pojedziesz z nami na żagle – woła Ala.
– Poczujesz, jak smakuje wiatr!

1. Gdzie dzieje się to opowiadanie?
2. Skąd wiesz, jak wygląda świat? W jaki sposób go poznajesz?
3. Sprawdźcie, jak odczuwa się przyrodę z zamkniętymi oczami. Zbierzcie okazy przyrody, które będziecie rozpoznawać dotykiem.

Agnieszka Frączek

Ścieżka pod górkę

Dziecko 1

Za uliczką, za podwórkiem,
biegnie ścieżka, hen, pod górkę.

Dziecko 2

Może do niej dołączymy
i też w górę popędzimy?

Ścieżka

Chodźcie, to wam coś pokażę!

(po kilku krokach)

O, widzicie? W tamtym jarze¹
po ostatniej, wielkiej burzy
z traw strumyczek się wynurzył.

Dziecko 3

I coś chyba szemrze z cicha?

Dziecko 4

Bądźcie ciszej, bo nie słyhać!

Strumyk

Szyyy... podleję cię, sosenko,
ale ty mnie ocień prędko,
bo inaczej wyschnę znów.

Sosna

Z przyjemnością!

Strumyk

Uf, uf, uf!

¹ jar – wąska, głęboka dolina
o stromych zboczach.

Wszyscy

(chórem)

Ptak i drzewo, krzak i owad,
biały niedźwiedź, czarna krowa,
wiatr, co szumi, byk, co bodzie –
każdy miejsce ma w przyrodzie!

*(rozlega się dźwięk: chrup,
chrup, chrup!)*

Dziecko 4

Rety! Ktoś tę sosnę zjada!

Dziecko 5

Jakichś bestii całe stada!

Dzięcioł

(z uśmiechem)

To nie bestie, to korniki.
I nic się nie martwicie, smyki,
nie pozwolę skrzywdzić sosny!
(słysząc: stuk, stuk, stuk!)

Dziecko 6

(zdziwione, pytającym tonem)

Dzięcioł bardzo dziś radosny...

Ścieżka

Cieszy się, bo lecząc drzewa,
sam się coraz lepiej miewa.
Świetnie mu ta dieta służy!

(idą dalej)

Dziecko 7

O, muchomor! Jaki duży!

Dziecko 8

Zdepcz go! Szybciej!
Depcz, nie zwlekaj,
bo on tylko na to czeka,
żeby z wprawą otruć kogoś.

Dziecko 7

(szeptem)

Ciii... Muchomor tupie nogą.

Dziecko 8

(szeptem)

Chyba na nas się obraził...

Dziecko 9

Spójrzcie! Ślimak po nim łązi!

*(kilkoro dzieci chórem,
z niedowierzaniem)*

I po brzuszku się masuje!

Ślimak

Bo ten grzyb nie wszystkich truje.
Wam też krzywdy nie chce zrobić!

Dzieci

(chórem)

Niech więc rośnie i las zdoła!

Wszyscy

(chórem)

Ptak i drzewo, krzak i owad,
biały niedźwiedź, czarna krowa,
wiatr, co szumi, byk, co bodzie –
każdy miejsce ma w przyrodzie!

Dziecko 1

A gdzie ślimak?

Dziecko 2

Gdzieś się zaszył.

Może czegoś się przestraszył?

Dziecko 1

Ale czego?

Dziecko 3

Psyt!... Posłuchaj!

Ktoś nadchodzi...

Fe!... Ropucha!

Dziecko 4

Ślimak, choć powolny taki,
migiem czmychnął
przed nią w krzaki.

Dziecko 3

Nic a nic się mu nie dziwię –
sam się na jej widok krzywię.

Dziecko 5

Świat jest pełen dziwnych
stworzeń...

Ścieżka

Ale każde życie tu może!
A ropucha, jak wiadomo,
jest w dodatku pod ochroną.

Wszyscy

(*chórem*)

Ptak i drzewo, krzak i owad,
biały niedźwiedź, czarna krowa,
wiatr, co szumi, byk, co bodzie –
każdy miejsce ma w przyrodzie!

Dzieci

(*chórem*)

Świat jest pełen dziwnych stworzeń,
ale każde życie tu może!

1. Co to znaczy, że „każdy ma miejsce w przyrodzie”?
2. Przygotujcie przedstawienie teatralne.
3. Zaprojektujcie plakat informujący o przedstawieniu.
Napiszcie zaproszenia na wasz występ.

1. Co widzisz na ilustracji? Wskaż i nazwij jak najwięcej przedmiotów, ludzi, roślin i zwierząt, które w swoich nazwach mają **ó**. Zapisz te wyrazy.
2. Napisz zdanie, w którym użyjesz wyrazu **róża** jako imienia. Napisz zdanie, w którym użyjesz wyrazu **róża** jako nazwy kwiatu.
3. Napisz rodzinę wyrazu **król**.
4. Na osobnych karteczkach napisz wyrazy: **źródło, kłódka, sójka, córka, płótno, ołówek, Józef, górnik, klócić się, późno, który, podróż**. Ułóż wyrazy w kolejności alfabetycznej. Zrób ilustrację do jednego z wyrazów.

5. Napisz odpowiedzi na pytania:

Gdzie stoi zamek króla i królowny?
Jakie ptaki fruwały wysoko w górze?
Jaki kolor ma sukienka królowny?
Co wróżka trzyma w dłoni?

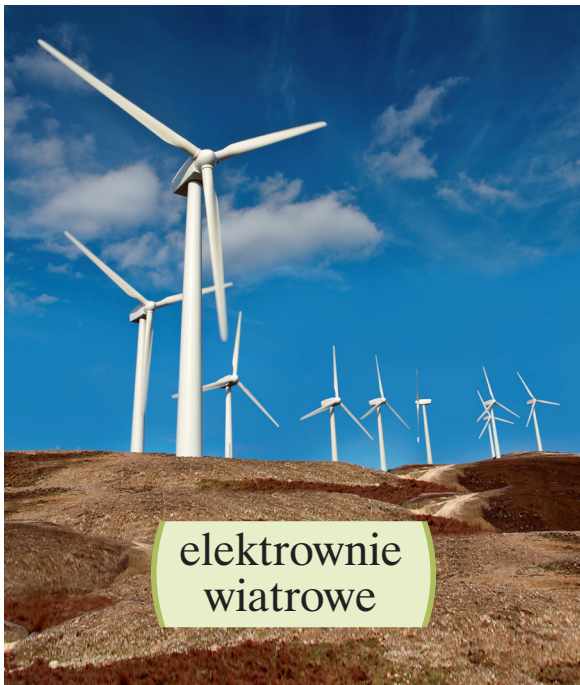
6. Ułóż inne pytania do ilustracji.

Jakie są źródła energii?

Od dawna ludzie wytwarzają energię elektryczną przez spalanie węgla, gazu i ropy naftowej. Od pewnego czasu poszukuje się również innych możliwości wytwarzania energii, na przykład przez wykorzystanie siły wiatru, wody i energii Słońca.

1. Do czego służą elektrownie? Znajdź w tekście ich rodzaje.
2. Jakie zagrożenie dla przyrody mogą powodować elektrownie?

elektrownia
wodna

elektrownie
wiatrowe

Są miejsca,
gdzie pod
ziemią znajdują
się zasoby
gorącej wody.
Wykorzystuje się
ją do ogrzewania
domów
i mieszkań.

Trociny, słomę i inne resztki
roślin wykorzystuje się między
innymi do ogrzewania domów.

Na dachach budynków umieszcza
się kolektory słoneczne. Dzięki nim
można ogrzewać wodę.

3. Sprawdźcie, gdzie w Polsce znajdują się gorące wody podziemne.
Do czego wykorzystuje się gorące źródła?
4. Przygotujcie dwie jednakowe plastikowe butelki napełnione taką samą
ilością zimnej wody. Jedną butelkę owińcie ciemną folią. Postawcie butelki
w nasłonecznionym miejscu. Po kilku godzinach zmierzcie temperaturę
wody w butelkach. Co zaobserwowaliście? O czym to świadczy?
5. Czy wiesz, jakie źródła energii są w twojej okolicy?
6. Co jest największym zagrożeniem dla przyrody w twojej okolicy?

Plastikowa butelka

Dziś byliśmy całą grupą w parku i zauważyliśmy tam porozrzucane plastikowe butelki. Nawet koleżanka mojego brata wyrzuciła taką butelkę na trawnik. Nikt nie zwracał na to uwagi, mimo że w parku było dużo ludzi.

„Trzeba podnieść” – pomyślałam. Nawet zrobiłam kilka kroków w kierunku butelki, ale wycofałam się. Jakoś było mi głupio.

– Nie mam ochoty sprzątać po innych – powiedziałam do Tomka. Podeszliśmy do naszej wychowawczynie.

– Proszę pani, co można zrobić, aby w naszym parku nikt nie wyrzucał śmieci na trawę?

– Myślę, że to dobry pomysł na temat do dyskusji – powiedziała pani. – Zróbmy burzę mózgów i spróbujemy wymyślić jakiś sposób.

Tomek stwierdził, że powinniśmy posłużyć się argumentami¹.

- Takiej osobie można powiedzieć, że plastikowa butelka rozkłada się w ziemi około 500 lat.
- Ile? – wybałuszyliśmy oczy ze zdziwienia.
- Tak, tak, nie przesłyszeliście się. Rozłoży się po pięciuset latach – potwierdziła pani.
- Ale to chyba nie jest dobry pomysł, aby zwracać uwagę komuś tak na głos, przy wszystkich... – włączyła się Gabrysia.
- Właśnie! – zawołał Patryk. – Może taka osoba wcale nie posłucha, tylko wyśmiej się albo zrobi coś jeszcze gorszego...
- A może spróbujemy wymyślić jakąś akcję informacyjną? – zaproponowała Łucja.
- Świetny pomysł! – przyznaliśmy i zabraliśmy się do pracy.

¹ **argument** – coś, co potwierdza słuszność czyjegoś zdania.

DLA CIEKAWYCH)

Plastikowe butelki można wykorzystać na wiele sposobów. Można z nich zrobić różne ozdoby, rzeźby, doniczki na rośliny, zbudować z nich szklarnię, a nawet dom.

słoń z plastikowych butelek

1. Jak zachęcić dzieci i dorosłych do dbania o środowisko?
2. Przeprowadźcie doświadczenie. Zakopcie w ziemi kilka przedmiotów: plastikową i szklaną butelkę, torebkę foliową, obierki z jabłka lub ziemniaków, kartkę papieru. Po kilku miesiącach sprawdźcie, w jakim stanie są zakopane przedmioty. Zróbcie zdjęcia na początku i po zakończeniu doświadczenia. Porównajcie je.
3. Do czego jeszcze można użyć plastikowych butelek?

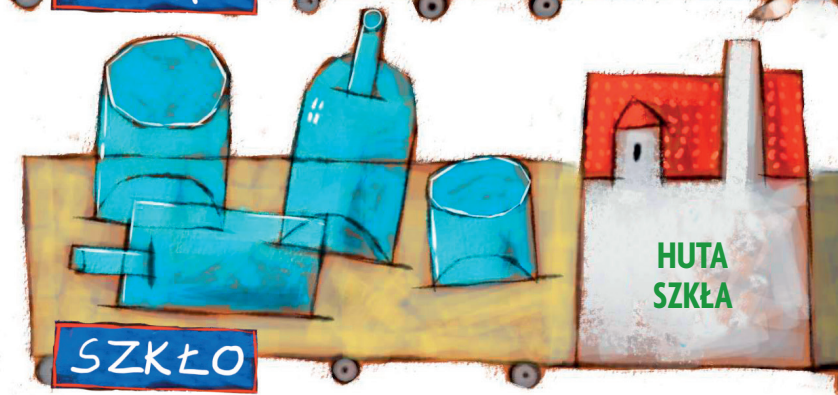
Jak można wykorzystać śmieci?

1. Dlaczego trzeba segregować śmieci?
2. Jak oznaczone są pojemniki na odpady? Co można do nich wrzucać?

NOWE SŁOWO

Recykling to zbieranie i powtórne przerabianie zużytych przedmiotów lub odpadów. Tak wygląda znak recyklingu.

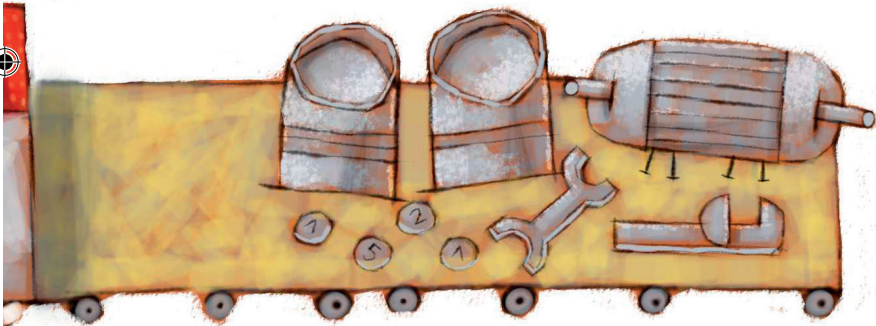
3. Dowiedz się, po co zbiera się nakrętki z plastikowych butelek. Zorganizujcie zbiórkę nakrętek na wybrany cel.

35 plastikowych butelek wystarczy, aby wyprodukować bluzę z polaru.

Stos makulatury, który ma wysokość siedmioletniego dziecka, pozwala uratować sześciometrowe drzewo.

Dzięki przetopieniu jednej aluminiowej puszki oszczędzamy energię potrzebną do zasilania telewizora przez 3 godziny.

Przetopiona szklana butelka pozwala na oszczędzenie energii, która wystarcza do oświetlania pokoju przez 4 godziny.

4. Zorganizujcie konkurs wiedzy o recyklingu. Do konkursu zaproście koleżanki i kolegów z innych klas.

22
kwietnia
Dzień Ziemi

Gazeta Przyjazna

Czasopismo klasy 2

Numer 12

KĄCIK ZAGADEK Agnieszki Frączek

Wszędzie go pełno, lecz mało waży
i choć cię właśnie muska po twarzy,
nie uda ci się go zauważyć.

Kapie, płynie lub chlupocze,
pluska, szemrze lub bulgocze.

Jedne muczą, inne gdaczą,
jeszcze inne trąbić raczą
lub wywodzą skoczne trele.
I od razu jest weselej!

Arbuz, burak, cis, dmuchawiec,
eukaliptus, fiołek w trawie,
groszek, hiacynt, imbir, jodła,
koper, lipa, łopian, modrak,
narcyz, oset i paprotki,
rabarbary i stokrotki,
tuja, ulęgalka, wrzos,
zboża, które szumią w głos,
kiedy deszczyk je omywa...
Jak to wszystko się nazywa?

SĄ TAKIE DNI W KALENDARZU

Dzień
Drzewa

Światowy
Dzień Wody

Światowy
Dzień Zwierząt

Święto Polskiej
Niezapominajki

Światowy
Dzień Ptaków

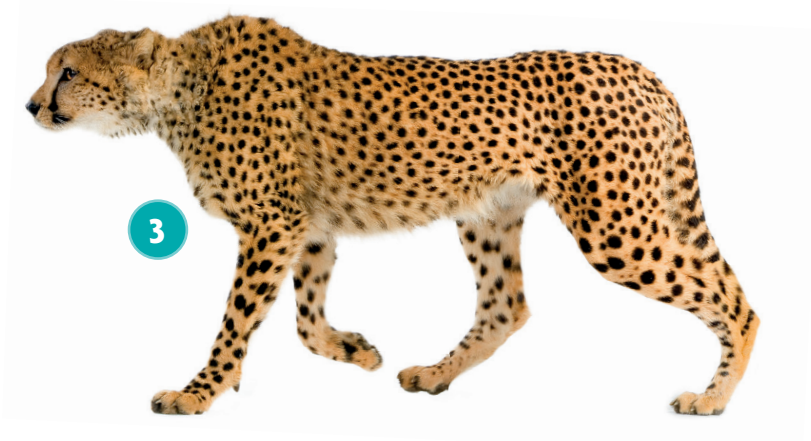
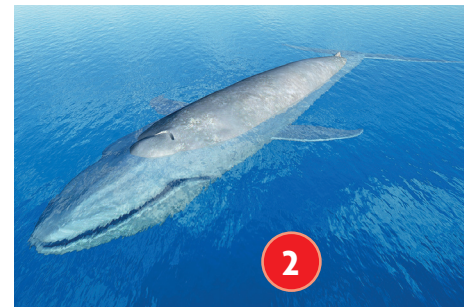

KLUB CIEKAWYCH

Zebraliśmy ciekawostki o „rekordzistach” w świecie roślin i zwierząt naszej planety:

- 1 Najszybciej latają sokoły wędrowne.
- 2 Największymi zwierzętami są płetwale błękitne.
- 3 Najszybszymi zwierzętami lądowymi są gepardy.
- 4 Największymi kwiatami w świecie roślin są raflezje Arnolda.
- 5 Wśród ryb największe są rekiny wielorybie.
- 6 Najwyższymi drzewami są sekwoje.

Zachęcamy do wyszukiwania podobnych informacji. Możecie je zapisywać i w dowolny sposób ilustrować. Ze zgromadzonych materiałów można przygotować albumy, wystawę ciekawostek lub plakaty.

KONKURSY

Ogłaszamy ogólnoszkolny konkurs w trzech kategoriach:

- Klasowy zakątek zieleni.
- Projekty ekoznaków.
- List od Ziemi.

Jak zbudowana jest roślina?

1. Wyjdźcie na spacer i obejrzyjcie wiosenne rośliny.
Poszukajcie w atlasie nazw wiosennych roślin.
2. Przeczytaj nazwy części roślin z ilustracji. Które z nich rosną nad ziemią?
A które z nich rosną w ziemi?

POMIDOR

OWOC

zawiera nasiona,
chroni je i ułatwia
ich rozsiewanie

Łodyga

przewodzi wodę
i sole mineralne
do liści i kwiatów,
utrzymuje
w odpowiednim
położeniu pozostałe
części rośliny

kwiat

służy roślinie
do rozmnażania

liść

służy roślinie
do odżywiania

korzeń

pobiera wodę i sole
mineralne z ziemi,
utrzymuje roślinę
w podłożu

3. Przeprowadźcie doświadczenie, jak roślina czerpie i transportuje wodę i rozpuszczone w niej substancje.

Przygotujcie: 2 niewielkie liście kapusty, 2 słoiki, 2 łyżki cukru, wodę.

Napełnijcie słoiki do połowy wodą. Jeden z nich oznaczcie. Wsypcie do niego cukier i zamieszajcie, by się rozpuścił.

Do obu słoików włóżcie liść kapusty. Na drugi dzień spróbujcie, jaki smak mają liście.

4. Zaobserwujcie, co się będzie działo z rośliną doniczkową, jeśli przez kilka dni będzie leżała poziomo. Uważajcie, aby z doniczki nie wysypała się ziemia. Na czas podlewania roślinę stawiajcie pionowo.

5. Obejrzyjcie czosnek, cebulę, kapustę i sałatę. Spróbujcie pokazać łodygę, liście i korzeń.

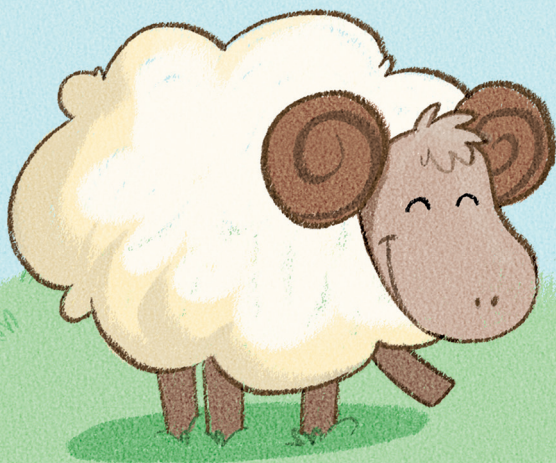
DLA CIEKAWYCH)

Niepozorna roślina rosiczka okrągłolistna jest mięsożerna. Na jej małych listkach pojawiają się krople słodkawego, lepkiego płynu. Jest to przynęta i pułapka, która wabi owady.

1. Przeczytaj wiersz. Co baran obiecał owcom? Która obietnica została przedstawiona na ilustracji?

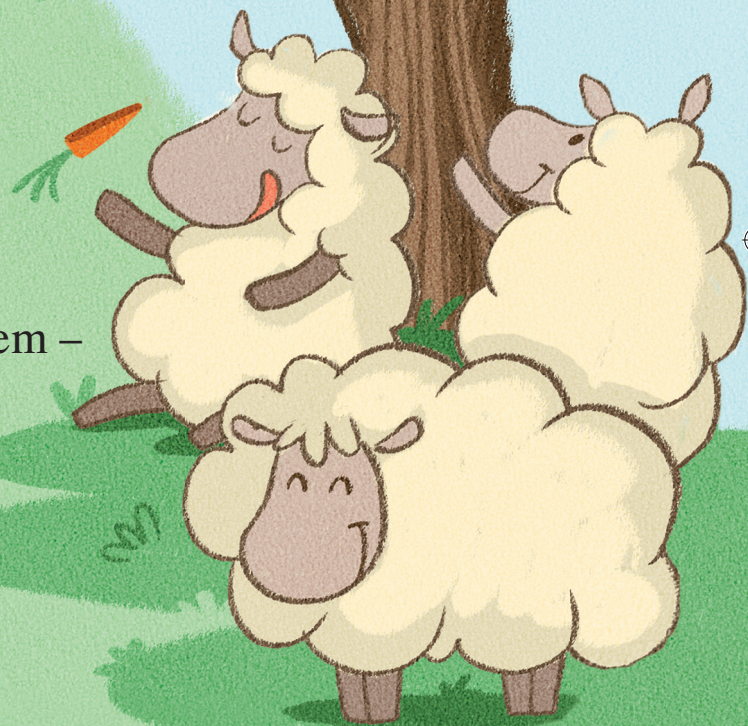

Obiecanki

Obiecywał raz baran owieczkom,
że posieje im kluski nad rzeczką,
że posadzi im w rzędkach kotlety,
wśród jarzębin wysieje omlety,
a gdy skończy – zapewniał z uśmiechem –
to zasadzi im tort pod orzechem.

Obiecywał kwitnące rzodkiewki
i porzeczki wielkości konewki,
gadające rzeczowo pietruszki,
a na wierzbie – warzywa i... gruszki!

Agnieszka Frączek

2. Narysuj ilustrację do innego fragmentu wiersza.
3. Czy wiesz, co to znaczy „obiecywać gruszki na wierzbie”?
4. Wymyśl własną śmieszna „obietankę”.
5. Odszukaj w wierszu wyrazy z **rz**.

6. Które z wyrazów zapisanych na listkach odpowiadają na pytania:
Co to jest? Kto to jest? Które z wyrazów zapisanych na listkach
odpowiadają na pytania: **Co robi? Co się z nim dzieje?**

Przepisz wyrazy na osobnych karteczkach.

Uporządkuj je i wklej do zeszytu.

7. Odszukaj wyrazy ukryte w słowach:

PORZECZKI

NARZEKA

PORZĄDEK

WYRZUCA

8. Przeczytaj i przepisz do zeszytu.

Korzeń

Korzeń rzepy ma ostry smak.

Zęby też mają korzenie.

Zapuścić korzenie – zadomowić się.

Wyrwać z korzeniami – całkowicie zniszczyć.

To korzeń

i to korzeń.

Do czego roślinie potrzebne są kwiaty i nasiona?

Wyjdźcie na spacer na łąkę lub do parku. Przyjrzyjcie się kwiatom, wybierzcie kilka z nich i opiszcie, jak wyglądają. Są duże czy drobne? Czy pachną? Jaki mają kolor? Czy przylatują do nich owady?

1. Zawińcie w papier rozwinięty kwiat tulipana. Po 2–3 godzinach delikatnie rozwińcie opakowanie. Co się na nim pojawiło?

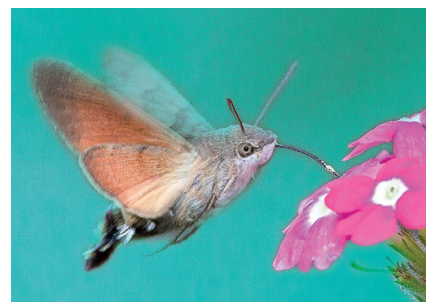
2. Rozłóżcie kwiat i obejrzyjcie, jak jest zbudowany.

Kwiaty wabią swoim pięknym zapachem i kolorami owady i ptaki. Te zjadają słodki nektar. Przy okazji „brudzą się” pyłkiem wytwarzanym przez pręciki i przenoszą go z jednego kwiatu na drugi. Kiedy pyłek z jednego kwiatu zetknie się ze słupkiem innego, dochodzi do zapylenia. Słupek stopniowo zmienia się w owoc wypełniony nasionami: jednym (na przykład śliwka) lub wieloma (na przykład pomidor).

DLA CIEKAWYCH

Fruczak gołąbek to motyl, który pobiera nektar z kwiatu specjalną ssawką, zawisając w powietrzu podobnie jak koliber.

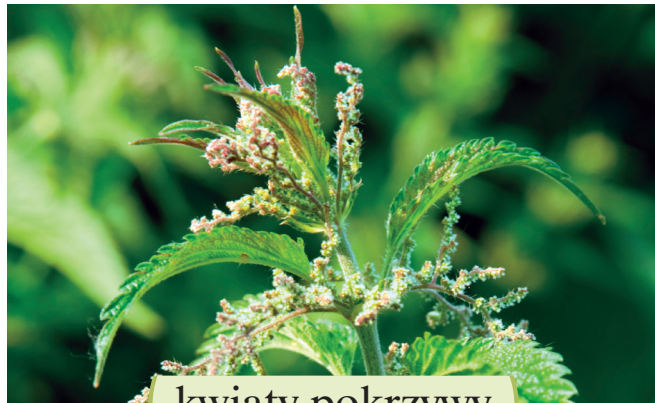

Niektóre rośliny, na przykład leszczyna i pokrzywa, nie mają pięknych, pachnących kwiatów. Pyłek tych roślin jest przenoszony przez wiatr.

kwiaty leszczyny

kwiaty pokrzywy

Z nasion, które znajdują się w owocach, powstają nowe rośliny. W rozsiewaniu nasion pomagają roślinom wiatr, woda i zwierzęta.

Nasiona mniszka są przenoszone przez wiatr.

Koszyczki łopianu przyczepiają się do sierści zwierząt.

Wiatr i woda przenoszą nasiona olchy, które wypadają z szyszeczek.

3. Przekrójcie jabłko i zobaczcie, jak jest zbudowane.
4. Które owoce i warzywa zjadamy z nasionami?
5. Czy wiesz, które rośliny mają jadalne kwiaty?
6. Wytłumaczcie, do czego potrzebne są roślinie kwiaty, a do czego nasiona.

W leśnej pasiece

Wczoraj byliśmy na wycieczce, podczas której poznawaliśmy życie pszczoł. Przewodnik wiele nam o nich opowiadał. W trakcie wycieczki zrozumieliśmy, jak bardzo prawdziwe jest powiedzenie: pracowity jak pszczoła. Aby zebrać nektar, z którego powstanie 1 kilogram miodu, pszczoły muszą odwiedzić około 4 milionów kwiatów!

Widzieliśmy różne ule – wydrążone w pniu drzewa i zbudowane z desek. Były wśród nich dawne, sprzed kilkadziesiąt lat, i takie, które teraz można spotkać w wielu pasiekach.

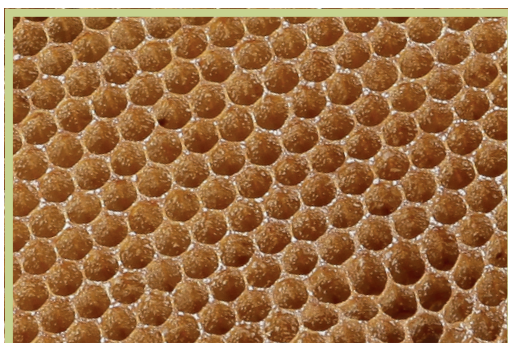
Zobaczyliśmy
niezwykły ul, który
oprócz drewnianej
ścianki miał szybę.

Dzięki szybie
mogliśmy obejrzeć
życie pszczoł bez
strachu, że nas użądla.

Zauważyliśmy
królową, bo była
oznaczona zieloną
kropeczką.

Tak wygląda plaster
miodu. Mogliśmy
go powąchać
i posmakować. Każda
komórka plastra ma
sześć boków i styka się
z sąsiednimi
komórkami. W nich
pszczoły przechowują
miód.

Owady – pszczoły i mrówki

1. Czego dzieci dowiedziały się podczas wycieczki do leśnej pasieki?
Przeczytaj informacje na tej stronie.

W ulu mieszkają:

królowa matka

Składa dziennie około 3 tysięcy jaj. Z nich wylęgają się larwy, które przeobrażają się w pszczoły.

pszczoły robotnice

Robotnice wykonują różne prace. Niektóre zbierają nektar i pyłki kwiatowe, inne zajmują się karmieniem larw, wydzielaniem wosku, budową plastrów, jeszcze inne pilnowaniem ula przed pszczołami z innych rodzin oraz intruzami.

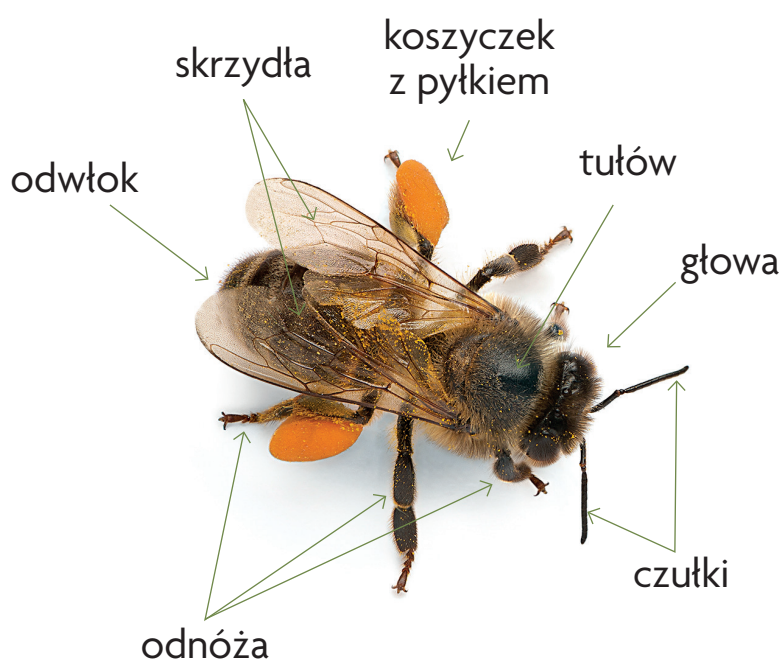

trutnie

Zadaniem trutni jest dostarczenie królowej nasienia potrzebnego do powstania jaj. Dzieje się to w trakcie lotu godowego.

Owady są najliczniejszą grupą zwierząt na naszej planecie. Można je spotkać zarówno na lądzie, jak i w wodzie. Do tej bardzo różnorodnej grupy zwierząt należą między innymi pszczoły i mrówki.

Jak zmienia się mrówka w ciągu życia?

CHCECIE WIEDZIEĆ WIĘCEJ?)

Mszyce wypijają soki roślin, a potem wydają cukry, które w postaci słodkich kropli pojawiają się na ich odwłokach. Właśnie te krople, zwane spadzią, zbierane są przez mrówki. Spadź jest ich przysmakiem.

2. Obejrzyj owady przedstawione na zdjęciach na końcu podręcznika. Jakie inne zwierzęta są owadami?
3. Kto mieszka w ulu? Jak wygląda pszczela rodzina?

Mrówka nie może żyć sama

O to, co interesowało nas na temat mrówek, zapytaliśmy Adama Wajraka, znanego przyrodnika i przyjaciela roślin i zwierząt.

– Ile mrówek jest na świecie?

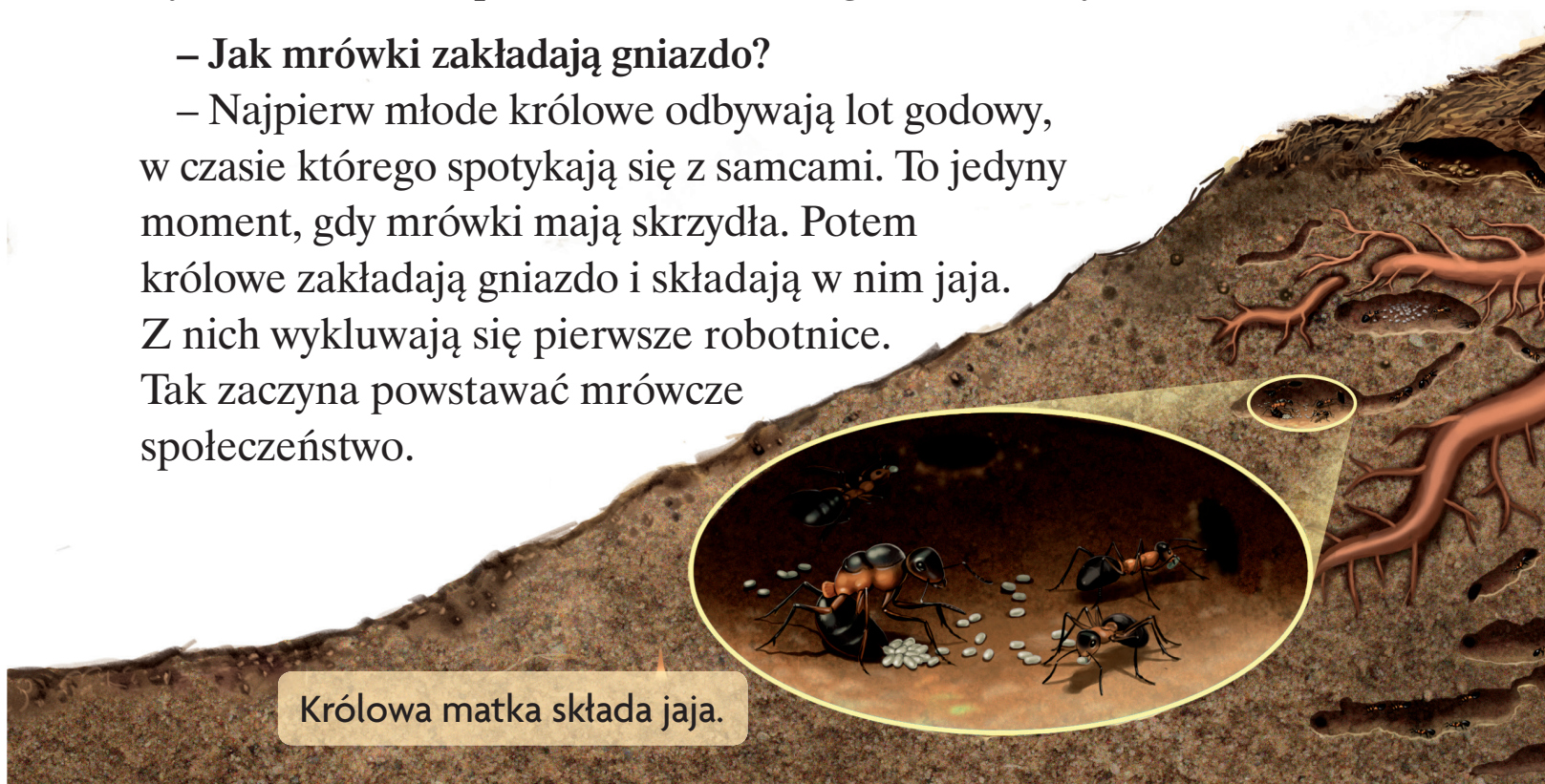
– Bardzo dużo, naukowcy odkryli dotychczas aż 11 tysięcy gatunków. Poza tym kolonie mrówek są zwykle bardzo liczne. W jednym gnieździe może być nawet milion mrówek.

– Gdzie mrówki mają swoje domy?

– W naszym kraju mrówki mieszkają w gniazdach. Zwykle są to podziemne komory połączone korytarzami. Ale niektóre mrówki leśne budują też część naziemną: kopiec z igieł, kawałków kory lub szyszek. Kopiec to konstrukcja ciągle rozbudowywana. Mrówki cały czas przynoszą nowy budulec. Kopiec może mieć nawet metr wysokości, a część podziemna może sięgać dwa metry w dół.

– Jak mrówki zakładają gniazdo?

– Najpierw młode królowe odbywają lot godowy, w czasie którego spotykają się z samcami. To jedyny moment, gdy mrówki mają skrzydła. Potem królowe zakładają gniazdo i składają w nim jaja. Z nich wykluwają się pierwsze robotnice. Tak zaczyna powstawać mrówcze społeczeństwo.

Królowa matka składa jaja.

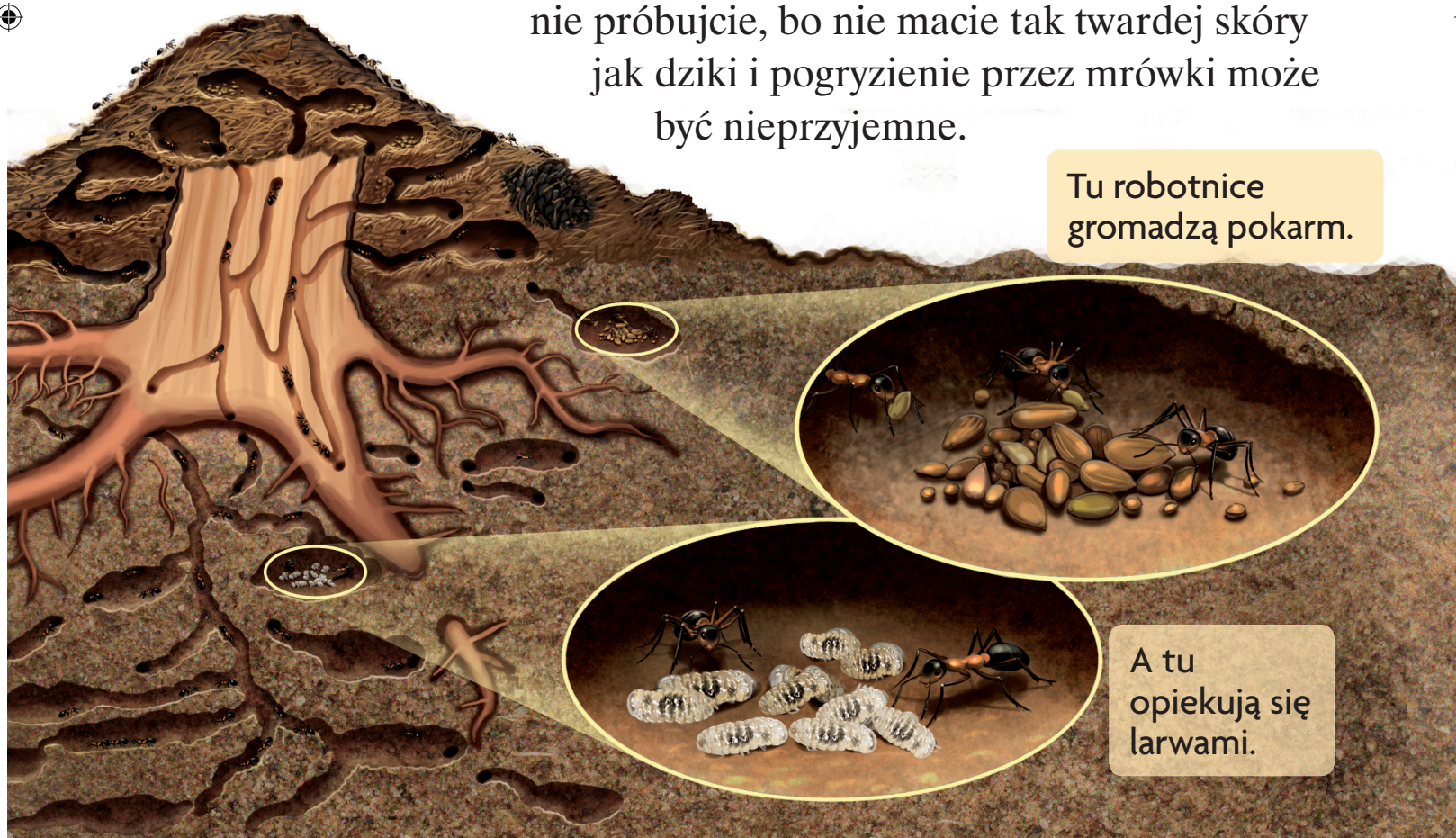

– Co to znaczy, że mrówki to owady społeczne?

– To znaczy, że mrówka może żyć tylko w grupie. Każda ma swoje zadanie. Królowa albo królowe, bo może być ich więcej, znoszą jaja, którymi opiekują się robotnice. Tych ostatnich jest najwięcej i dzielą się rolami. Niektóre opiekują się jajami, a potem larwami, inne zbierają pokarm. Niektóre gatunki mają żołnierzy, których żuwaczki przystosowane są wyłącznie do atakowania wrogów. Żołnierze nie potrafią samodzielnie jeść. Karmią ich robotnice.

– Czy mrówki są pożyteczne?

– Mrówki nie tylko zjadają owady zagrażające drzewom, ale same są ważnym pokarmem dla wielu zwierząt, na przykład dzięciołów i niedźwiedzi. Ponieważ mrówki potrafią gryźć i atakować jadem z kwasem mrówkowym, wiele zwierząt, na przykład dziki, lubi się wytarzać w mrowisku. Kwas odstrasza pasożyty i ma właściwości grzybobójcze. Ale wy tego nie próbujcie, bo nie macie tak twardej skóry jak dziki i pogryzienie przez mrówki może być nieprzyjemne.

Gołąb i mrówka

Pewnego dnia gołąb jak zwykle latał nad łąką, lasem i strumieniem. Zazwyczaj nic nie przyciągało jego uwagi. Jednak dziś wydarzyło się coś ważnego. Gdy zniżył lot i spojrzał w dół, zauważył mrówkę, która ześliznęła się z urwistego brzegu i wpadła do wody. Wystraszona nie potrafiła się wydostać. Gołąb postanowił jej pomóc i szybko pospieszył na ratunek. Z pobliskiego drzewa zerwał dziobem listek i rzucił na wodę.

„Oby tylko upadł blisko mrówki” – pomyślał.

Jego życzenie się spełniło – mrówka zauważyła pomoc. Czym prędzej wdrapała się na listek i jak na łódce szczęśliwie dopłynęła do brzegu.

- Jak zrobić mrówkę z pudełek po jajkach?

Jakiś czas później gołąb siedział na gałęzi. Nie zauważył chłopca, który celował do niego z procy. Z pewnością chłopak by trafił, gdyby nie mrówka, która, widząc zdarzenie, w ostatniej chwili ugryzła go w nogę. Chłopak syknął z bólu, kamyk chybił celu, a gołąb odleciał cały i zdrowy.

Tak mrówka uratowała swojego nowego przyjaciela – niedawnego wybawcę.

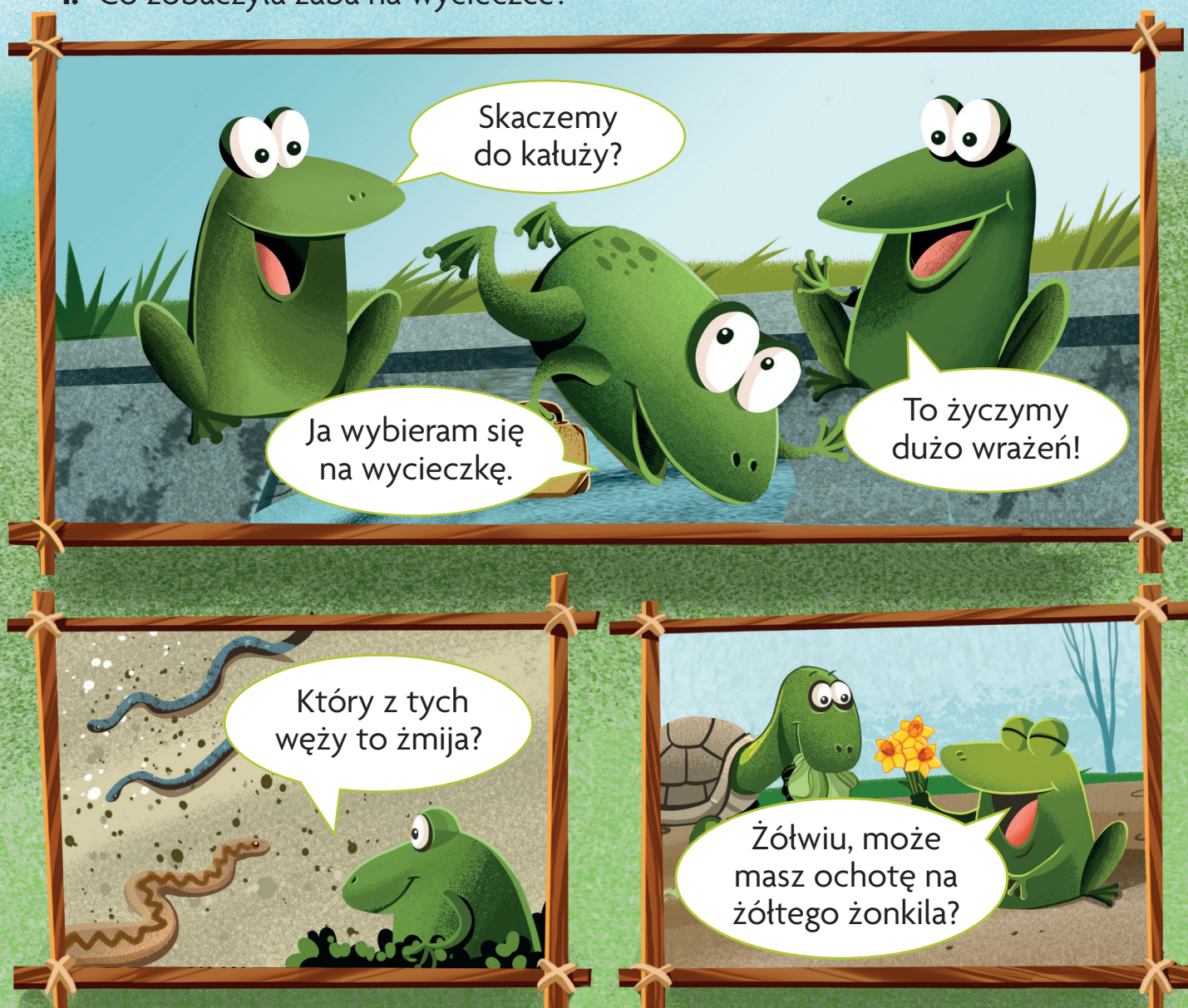
na podstawie bajki Ezopa

1. W jaki sposób gołąb pomógł mrówce? Jak mrówka pomogła gołębiowi?
2. Co to znaczy bezinteresowna pomoc?
3. Kiedy i jak można pomagać innym?
4. Pokażcie w parach, jak można podziękować.

1. Co zobaczyła żaba na wycieczce?

2. Znajdź wyrazy z **ż**. Które z nich to nazwy zwierząt?

Zapisz je w zeszycie w kolejności alfabetycznej.

3. Napisz w zeszycie zdania z rozsypanek wyrazowych.

piżamę	włożyła	Grażyna	żółtą
filizanki	można	Do	włożyć
pożar	gasi	Strażak	duży
			Błazej

4. Narysuj komiks o innych przygodach żaby.

5. Przeczytaj zdanie. Znajdź w nim wyrazy z ż.

Bożena ostrożnie wycina nożyczkami
różnokolorową różę.

Autorki: **Maria Lorek, Monika Zatorska**

Konsultanci:

konsultacja merytoryczno-dydaktyczna – **dr hab. Eugenia Rostańska**, przyrodnicza – **dr Piotr Klepacki**

Recenzenci:

recenzja merytoryczno-dydaktyczna – **dr hab. Małgorzata Żytka**, prof. UW;
przyrodnicza – **dr Mirosław Dolata**; językowa – **prof. dr hab. Jerzy Podracki**;
ds. równościowych – **dr Iwona Chmura-Rutkowska**

Redakcja merytoryczna: **Magdalena Chlebowska, Alina Namiecińska**

Redakcja językowa: **Monika Niewielska**

Dyrektor artystyczny, koncepcja graficzna: **Artur Matulaniec**

Grafik, projekt okładki: **Katarzyna Trzeszczkowska**

Teksty: **Hans Christian Andersen, Justyna Bednarek, Ezop, Agnieszka Frączek, Roksana Jędrzejewska-Wróbel,**

Cecylia Niewiadomska, Anna Turska-Szybka, Natalia Usenko, Adam Wajrak

Fotoedycja, produkcja sesji: **Maciej Marcinek**

Stylizacja i scenografia: **Katarzyna Mickiewicz, Katarzyna Trzeszczkowska**

Rekwizyty: **Beata Stachańczyk**

Skład i łamanie: **Olga Latuszkiewicz, Jarosław Pawłowski**

Redakcja techniczna: **Maria Kaszkowiak**

Korekta: **Małgorzata Chrobak**

Wydanie I, 2015

Wydawca: **Ministerstwo Edukacji Narodowej**

Warunki korzystania z podręcznika: www.naszaszkola.men.gov.pl

Adaptacja dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (uczniów niepełnosprawnych mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym niesłyszących i słabosłyszących, z upośledzeniem umysłowym, autyzmem i afazją)

Adaptacja polegała na modyfikacji tekstów i ilustracji z uwzględnieniem potrzeb komunikacyjnych i edukacyjnych ww. uczniów.

Szczegółowe omówienie wprowadzonych zmian znajduje się w wersji dla nauczyciela dostępnej na stronie:

www.naszelementarz.men.gov.pl

Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Pracownia Lingwistyki Migowej, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

Autorzy: **Agnieszka Bajewska-Kolodziejak, Katarzyna Cichocka-Segiet, Małgorzata Czajkowska-Kisil, Emilia Danowska-Florczyk,**

Piotr Mostowski, Paweł Rutkowski, Małgorzata Skuza, Krystyna Ziątek

Recenzenci: recenzja surdopedagogiczna – **Justyna Kowal**; oligofrenopedagogiczna – **Beata Rola**;

w zakresie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji – **Agnieszka Pilch**; językowa – **Małgorzata Burta**

Redaktorzy merytoryczni: **Paweł Rutkowski, Piotr Mostowski**

Redaktor językowa: **Emilia Danowska-Florczyk**

Adaptacja grafik, skład i łamanie: **Łukasz Kamieniak**

Kierownik adaptacji: **Paweł Rutkowski**

Rok adaptacji: 2015

Materiały na licencji Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska (szczegóły www.naszaszkola.men.gov.pl):

Teksty: Hans Christian Andersen, Justyna Bednarek, Ezop, Agnieszka Frączek, Roksana Jędrzejewska-Wróbel, Cecylia Niewiadomska, Anna Turska-Szybka (s. 17), Natalia Usenko, Adam Wajrak

Ilustratorzy: Emilia Dziubak – s. 90–91; Ilona Brydak – s. 17, 76; Marta Drapiewska – I strona okładki, II strona okładki, strona tytułowa, s. 2, 8–9, 14, 15, 25, 37, 42, 61, 62–63, 72, 73, 74, 78, 79, 82, 87, 88–89; Alicja Gapińska – s. 24–25, 36–37, 80–81, 92–93; Andrzej Gosik – s. 86–87; Artur Gulewicz – s. 20–21, 52–53, 74–75; Elżbieta Kidacka – s. 10–11, 12–13, 28–29, 54–55, 64–67, 94–95; Ewa Kozyra-Pawlak – s. 44; B. T. Piątkowscy – s. 46–49; Daniel Rudnicki – s. 12 (owca, słoń), 17, 44, 68–69; Elżbieta Śmietanka-Combik – s. 30–31; Piotr Rychel – s. 4, 6, 26–27; Katarzyna Trzeszczkowska – s. 34, 40, 76; Dariusz Twardoch – s. 18–19, 50–51.

Fotograficy i fotografie: Artur Hutnik/Urząd Miasta Wejherowo – s. 41 (pisanka z Wejherowa); Marcin Jamkowski – s. 41 (Wyspa Wielkanocna – 2); Sonia Klein/ Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izdora Gulgowskich w Wdzydzach Kiszewskich – s. 42, 43 (haft kaszubski); Alicja Migdał-Drost – s. 61 (reprodukcja obrazu Juliana Fałata „Zachód słońca nad mokradłami”); Teodor Olter – s. 56 (ławeczka Tuwima), s. 57 (mural – lódka), s. 58 (dziewczynka); Tomasz Piłat/Robert Sobociński – s. 14, 15, 22, 84, 85 (dzieci), s. 32 (dziewczynka, dłoń); Tomasz Piłat – s. 16 (doświadczenie), s. 38–39 (ozdoby wielkanocne), s. 40 (kurka), s. 41 (pisanka), s. 45 (księżniczka na okładce książeczki dotykowej), s. 75 (plastikowa butelka, puszka), s. 79 (doświadczenie), s. 90 (mrówka z wycłoczek po jajkach); Artur Warchał/Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu – s. 40 (pisanki – 5); Krzysztof Wilczyński/Muzeum Narodowe w Warszawie – s. 60 (reprodukcja obrazu Jana Stanisławskiego „Ogród wiejski”); Renata Wolska-Wardęska – s. 43 (dzieci); Monika Zatorska – s. 82 (tulipany); zdjęcia na stronach 84–85 dzięki uprzejmości Nadleśnictwa w Katowicach.

Materiały poza licencją Creative Commons – Uznanie Autorstwa 3.0 Polska (szczegóły www.naszaszkola.men.gov.pl):

Zdjęcia i agencje fotograficzne: Heike Brauer/CD/Photogenica – s. 22 (chleb); margaryta/Photogenica – s. 22 (szklana butelka); voronin-76/Photogenica – s. 22 (mięso, mortadela); Photogenica – s. 22 (ryba); Laurent Renault/Photogenica – s. 22 (jajko); Dmitry Margolin/Photogenica – s. 22 (groszek); Violin/Photogenica – s. 22 (złoty ser); Elena Schweitzer/Photogenica – s. 22 (ser, twarożek, mleko, śmietana, szklanka, jogurt); Photogenica – s. 22 (warzywa); voronin-76/Photogenica – s. 22 (owoce); egal/Photogenica – s. 22 (ryż); Natalia Yaumenenka/Photogenica – s. 22 (owsianka); Subbotina/Photogenica – s. 22 (bulki); bioraven/Photogenica – s. 22 (makarony); Photogenica – s. 32 (zosnek); Photogenica – s. 33 (rzodkiewki); Evgeny Karandaev/Photogenica – s. 33 (rzodkiewka); Picasa/Photogenica – s. 34 (krokusy); Photogenica – s. 34 (kleszcz); Inga Dronsutavičienė/Photogenica – s. 34 (tło); East News – s. 35 (Japonia); Photogenica – s. 35 (Japonia – pałac); kanate/Photogenica – s. 40 (karteczka); David Franklin/Photogenica – s. 44 (księga); East News (portret H. Ch. Andersena); Photogenica – s. 45 (okładka); Joanna Hrk – s. 59 (teatr uliczny); reprodukcje obrazów dzięki uprzejmości Muzeum Narodowego w Warszawie i Muzeum Okręgowego w Bielsku-Białej – s. 60, 61; Photogenica – s. 60, 61 (ramka); Tihon6/Photogenica – s. 61 (barwy); Dmitry Naumov/Photogenica – s. 70 (elektrownia wodna); Photogenica – s. 70 (wiatraki); Uwe Landgraf/Photogenica – s. 71 (dom); Santi Rodriguez/Photogenica – s. 71 (gejzer); Luisa Puccini/Photogenica – s. 71 (bele siana); Sergey Karpov/Photogenica – s. 73 (słoń z butelek); Erwin Wodicka/CD/Photogenica – s. 75 (makulatura); Evgeny Karandaev/Photogenica – s. 75 (szklana butelka); Depositphotos/Photogenica – s. 77 (sokół wędrowny); Michael Roskoth/Clip Dealer/Photogenica – s. 77 (pletwał błękitny); Galyna Andrushko/Photogenica – s. 77 (sekoja); criso/Photogenica – s. 77 (rekin wielorybi); Eric Isselée/Photogenica – s. 77 (gopard); mrBrightside/Photogenica – s. 79 (pelargonia); East News – s. 79 (rosiczka); Photogenica – s. 81 (karteczki); https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:MacroGLOSSUM_stellatarum01js29.jpg – s. 82 (fruczek gołąbek); Sergei Trofimenko/Photogenica – s. 83 (kwiaty leśne); vtorous/Photogenica – s. 83 (kwiaty pokrzywy); Sergey Novikov/Photogenica – s. 83 (mniszek); <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Burdock2.jpg> – s. 83 (koszycki lopianu); kostrez/Photogenica – s. 83 (olcha); Eric Isselée/Photogenica – s. 86 (pszczoła); Photogenica – s. 87 (mszyce); Jacek Piotrowski/AG – s. 88 (Adam Wajrak); III strona okładki – https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Acherontia_atropos_MHNT_dos_zmierzchnica_trupia_głowa; Vitalii Gulay/Photogenica (szafranka czerwona), Photogenica (szerszeń europejski), Eric Isselée/Photogenica (pasikonik zielony, chrabąszcz majowy), Serg64/Photogenica (biedronka siedmiokropka), Dr.PAS/Photogenica (rusalka pawik), robertsrob/Photogenica (trawa), Tanatat Ariyapinyo/Photogenica (liście), Nesterenko/Photogenica (komar pospolity), dusan64/Photogenica (jęłonek rogacz); Alfred Schaubhuber/Photogenica (świercz polny).

Zdjęcia agencji fotograficznych można nieodpłatnie publikować m.in. do użytku edukacyjnego i promocyjnego (szczegóły www.naszaszkola.men.gov.pl).

Minister Edukacji Narodowej zgodnie z art. 22c ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm. zasięgnął opinii rzeczoznawców: prof. dr. hab. Jerzego Podrackiego i mgr Marzeny Kędry.

„Nasza szkoła. Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2. Część 3” autorke Marii Lorek, Moniki Zatorskiej zostaje dopuszczony z mocy prawa do użytku szkolnego (art. 22c ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.). Rok dopuszczenia: 2015

OWADY

zmierzchnica trupia główka

rusałka pawik

szafranka czerwona

szerszeń europejski

komar pospolity

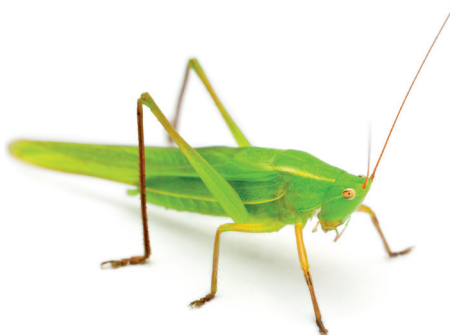
chrabąszcz majowy

biedronka siedmiokropka

świerszcz polny

pasikonik zielony

jelonek rogacz

„Nasza szkoła.
Podręcznik do szkoły podstawowej. Klasa 2.”
składa się z czterech części:

1. część

2. część

3. część

4. część

Warszawa 2015
ISBN 978-83-64735-65-3 (całość)
ISBN 978-83-64735-68-4 (część 3)

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ